

Príručka nápadov na plánovanie a realizáciu medzigeneračných projektov

(neformálny slovenský preklad)

Zdroj – EN verzia:

<https://generationsworkingtogether.org/downloads/592bfec6afd8-GUIDE%20OF%20IDEAS%20FOR%20PLANNING%20AND%20IMPLEMENTING%20INTERGENERATIONAL%20PROJECTS.pdf>

Spoločne: včera, dnes a zajtra

Editor: Teresa Almeida Pinto - Intergenerational Valorisation and Active Development Association, Portugal

Authori: Teresa Almeida Pinto, Alan Hatton-Yeo and Iris Marreel in co-authorship with Maria Waser, Andy Limacher, Mónica Duaigües , Michael LaFond, Gill Clarke, Davide Di Pietro and Jan Schmolling

Dizajn: Tânia Guerreiro Madeira, Portugal

Preklad: CompaRes – International Society for Iberian-Slavonic Studies, Portugal

Tlač: Rääma Young People Union Youth, Estonia

Fotografie so súhlasom:: BFI Tirol Bildungs GmbH (AT), Infoklick.ch (CH), Fundació Caixa Catalunya (ES), id22 - Institute for Creative Sustainability (DE), Derbyshire County Council (UK), Lunaria (IT), Centre of Films for Children and Young People in Germany (DE), Association VIDA (PT)

The Project MATES - Mainstreaming Intergenerational Solidarity is co-financed by the Lifelong Learning Programme from the European Commission, as a Grundtvig Accompanying Measures Project (2008/09).
Project Number: 141744-LLP-1-2008-1-PT-GRUNDTVIG-GAM

This publication reflects the views only of the authors, and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

OBSAH

Zhrnutie

Predslov

Alexandre Kalache

Úvod

Alan Hatton-Yeo

Dobrá a zlá prax alebo len nápady?

Teresa Almeida Pinto

Praktické príklady z medzigeneračnej praxe

Iris Marreel v spoluautorstve s

+ **Medzigeneračné učenie v organizáciách:** Európsky projekt na podporu zamestnatel'nosti - Maria Waser

+ **Youth With Impact:** Inovatívny program zameraný na účasť komunity v Švajčiarsku - Andy Limacher

+ **Žiť a žiť spolu:** Medzigeneračný program spoločného bývania v Španielsku - Mónica Duaigües

+ **experimentcity:** Inovatívne a udržateľné opätovné využitie voľných pozemkov a budov v Berlíne na sociálne, kultúrne a ekologické účely - Michael LaFond

+ **Projekt Grassmoor Allotment:** Projekt medzigeneračného záhradkárstva v Anglicku - Gill Clarke

+ **Fifty- Fifty:** Mladší a starší občania v Taliansku objavujú sociálnu Európu prostredníctvom Medzinárodnej dobrovoľníckej služby - Davide Di Pietro

+ **Video generácií:** Nemecká medzigeneračná mediálna cena - Jan Schmolling

Adresár medzigeneračných projektov

Teresa Almeida Pinto

Základné princípy medzigeneračnej praxe

Alan Hatton-Yeo

Deväť krokov k úspechu

Teresa Almeida Pinto

Odporúčania a závery

Teresa Almeida Pinto

Bibliografia

Poďakovanie

Zhrnutie

Projekt MATES - Mainstreaming Intergenerational Solidarity je spolufinancovaný z programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie ako projekt sprievodných opatrení Grundtvig (2008/09).

Číslo projektu: 141744-LLP-1-2008-1-PT-GRUNDTVIG-GAM

Táto publikácia vyjadruje len názory autorov a Európska komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

Projekt MATES - Mainstreaming Intergenerational solidarity je spolufinancovaný z programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie ako projekt sprievodných opatrení Grundtvig.

Jedným z hlavných cieľov projektu je vypracovať príručku nápadov na plánovanie a realizáciu medzigeneračných projektov, ktorá bude k dispozícii v 22 úradných jazykoch EÚ.

Príručka je súčasťou oveľa širšieho súboru produktov, ktoré spolu tvoria ucelený balík didaktických zdrojov, ktoré môžu využívať výskumní pracovníci, miestne orgány a inštitúcie v priamom kontakte s mladšou a staršou generáciou.

Balík zdrojov obsahuje:

- Online knižnica medzigeneračných projektov;
- Online knižnica medzigeneračných príručiek a príslušných dokumentov;
- Správa o výskume uskutočnenom v Portugalsku;
- Zoznam literatúry;
- Databáza ľudí zapojených do medzigeneračnej praxe;
- Webová platforma, na ktorej sú umiestnené všetky uvedené dokumenty: www.matesproject.eu

MATES výstupy v maximálnej možnej miere dodržiavajú tieto rozmery kvality:

- Posilnenie postavenia: koncoví príjemcovia boli zapojení do plánovania a vývoja produktov MATES;
- Mainstreaming: schopnosť uvedených zdrojov ovplyvňovať na vertikálnej a horizontálnej úrovni organizácie pracujúce s medzigeneračnými postupmi;
- Prispôsobivosť: schopnosť balíka didaktických nástrojov replikovať sa na riešenie porovnateľných problémov v iných kontextoch/miestach;
- Užitočnosť: pridaná hodnota pre konečného príjemcu, meraná z hľadiska nových kompetencií, vedomostí a okrem toho, nakoľko sú vytvorené zdroje inšpiratívne a akčné;
- Udržateľnosť: schopnosť produktov MATES žiť aj po skončení financovania projektu;
- Pomer nákladov a prínosov: náklady vzhľadom na vplyv a počet konečných príjemcov počas trvania projektu a po jeho skončení.

Na vytvorenie takéhoto balíka zdrojov sme vykonali niektoré technické činnosti, ako je výroba webovej platformy a hĺbkový výskum. Na účely výskumu sme stanovili strategické metódy na zhromažďovanie predpokladaných informácií, vrátane:

- Prehľad medzinárodnej literatúry týkajúcej sa medzigeneračných postupov;
- Prieskum prostredníctvom prvého dotazníka pre príslušné zainteresované strany v Portugalsku;
- Zorganizovanie jednej konferencie a jedného verejného okrúhleho stola (november 2008, Porto, Portugalsko);
- Dotazník pre koordinátorov a členov tímu projektov Grundtvig a iných projektov;
- Osobné konzultácie s odborníkmi a konečnými príjemcami (vrátane mladých a starších ľudí).

Analýza výskumných údajov a písanie tejto príručky je dielom troch autorov: Alan Hatton-Yeo vypracoval úvod a kapitolu IV, v ktorej sa spomínajú základné princípy medzigeneračnej praxe. Ako výsledok druhého dotazníka Iris Marreel zostavila Prehľad dobrej praxe, ktorá ilustruje širokú škálu medzigeneračnej praxe, odovzdáva kľúče a materiály, ktoré sú k dispozícii na jej úspešnú realizáciu a ktoré sú uvedené v kapitole II. Obsah kapitoly I predstavuje hlavné posolstvá, ktoré vyplynuli z portugalského výskumu a analýzy literatúry. V kapitole III je stručne uvedených 30 medzigeneračných projektov (väčšinou) spolufinancovaných z Programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie v rámci podaktivity Grundtvig. Kapitola V predstavuje stručný plán na realizáciu medzigeneračnej praxe. Odporúčania a závery sú zhrnuté v kapitole VI.

Dúfame, že vám táto príručka poskytne myšlienky na zamyslenie, inšpiruje vás k hľadaniu nových riešení a prispeje k vašim zásahom v teréne. Teraz je na vás, či začnete alebo budete pokračovať vo svojej vlastnej "ceste".

Teresa Almeida Pinto

Koordinátor MATES

Pútnik, tvoje kroky sú cestou a nič viac; Pútnik, žiadna cesta neexistuje, cestu si vytváraš chôdzou

Antonio Machado, Proverbios y Cantares XXIX (1875-1939)

Predslov

Svet starne.

Ešte štyri desaťročia a na celom svete bude viac ako 2 miliardy starších ľudí. Len si to predstavte: viac starších ľudí ako celá svetová populácia len pred niekoľkými desaťročiami! Okrem toho svet, v ktorom starneme, sa veľmi líši od toho, v ktorom sme sa narodili - je napríklad oveľa viac urbanizovaný. Len si to uvedomte: dnes približne tri štvrtiny všetkých starších ľudí žijúcich v rozvinutých krajinách tvoria obyvatelia miest a tento podiel sa bude v nasledujúcich desaťročiach neustále zvyšovať. Spoločnosť sa rýchlo mení súbežne s procesom starnutia.

Už to neboli rozvetvené rodiny, kde sa niekoľko ľudí dožívalo vysokého veku obklopení mladšími príbuznými. Globalizácia, urbanizácia, medzinárodná migrácia, klesajúca pôrodnosť, účasť žien na pracovnom trhu... nezvratné zmeny, ktoré robia aktívne starnutie náročnejším a zároveň nevyhnutjším ako kedykoľvek predtým.

Je to náročnejšie, pretože sa zmenilo postavenie starších osôb. Už nežijeme - alebo nechceme žiť! - v patriarchálnych spoločnostiach. Keď staršia osoba potrebuje podporu, nie je tu hneď armáda (ženských) príbuzných, ktorí by takúto starostlivosť poskytlí. Na druhej strane, pre tých, ktorí starnú dobre, neboli vyhliadky na starnutie nikdy také dobré: viac a lepšie zdravotné a sociálne služby, viac zariadení, vyššie príjmy. Ale pre tých, ktorí nie sú takí privilegovaní... to prinajmenšom nie je ľahké.

Spoločnosti preto musia urýchlene vyvinúť mechanizmy, stratégie a politiky, ktoré vytvoria predpoklady na to, aby starnutie bolo pre väčšinu ľudí pozitívnou skúsenosťou. Týmto tmelom je jedným slovom solidarita. Solidarita medzi bohatými a chudobnými, Severom a Juhom, verejným a súkromným sektorom, ale predovšetkým medzi mladými a starými. Takúto solidaritu treba podporovať a rozvíjať: existujú konkurenčné sily, ktoré jej to sťažujú viac ako v minulosti. Je však uskutočniteľná aj v našej materialistickejšej, mestskej spoločnosti. Okrem toho je to aj to, čo ľudia chcú a očakávajú.

Prakticky vo všetkých 35 mestách zapojených do projektu Svetovej zdravotníckej organizácie "Mestá priateľské k starším" starší ľudia vyjadrili dôležitosť, ktorú pripisujú medzigeneračnej solidarite, a potrebu ju uľahčiť a uskutočniť.

Potrebuje riešenia, nové prístupy, stratégie, praktické príklady a ja chválím tých, ktorí túto príručku koncipovali a vypracovali. Nesmierne prispeje k naplneniu vízie aktívneho starnutia, ktorá spočíva v "optimalizácii príležitostí pre zdravie, účasť a bezpečnosť s cieľom zlepšiť kvalitu života v staršom veku". Prispeje však aj k tomu, aby sme si uvedomili, že v spoločnosti, v ktorej sú starší ľudia viac integrovaní a sociálne začlenení, získajú všetci.

Alexandre Kalache, MD, PhD

Hlavný poradca prezidenta pre globálne starnutie, Newyorská lekárska akadémia,

Bývalý riaditeľ programu Svetovej zdravotníckej organizácie pre starnutie a priebeh života,

Globálny veľvyslanec HelpAge International pre starnutie.

Úvod

Zvyšujúci sa záujem o medzigeneračnú prax je reakciou na výrazné demografické zmeny v našej spoločnosti, zmeny v ekonomických a sociálnych vzoroch, prechod od industriálnej k znalostnej spoločnosti, postupný rozpad tradičných rodinných štruktúr a všeobecný pokles aktívneho občianstva. Tieto zmeny viedli k individualizácii spoločenských štruktúr a k rastúcej vekovej segregácii v spoločnosti.

Starnutie obyvateľstva je v skutočnosti jednou z najvýznamnejších zmien, ktoré zažívajú európske spoločnosti, a jednou z hlavných otázok sociálnej politiky, ktorým čelia rodiny, vlády a spoločensvá. Vyhodnotenie súčasných demografických údajov vzhľadom na starnutie obyvateľstva si vyžaduje prehodnotenie niektorých kľúčových pojmov, ktoré nemajú len politický alebo sociologický charakter: týkajú sa aj ekonomických a sociálnych parametrov, ako aj kultúrnych a intelektuálnych otázok.

Podľa prieskumu Eurobarometra z roku 1998 sa občania Európskej únie domnievajú, že starší ľudia nechápu, koľko vecí sa v našej spoločnosti zmenilo, nechápu, čo sa mladým ľuďom skutočne páči, a mali by byť čo najaktívnejší, aby zlepšili svoje skúsenosti so starnutím. Mladšie generácie zároveň cítia zodpovednosť voči starším ľuďom, nemajú proti nim nič a svojich rodičov by nenechali žiť v domove dôchodcov. Poznanie, že nezhody medzi generáciami sú javom, ktorý sa objavuje vo všetkých spoločnostiach a obdobiach, hlboko závisí od sociálnych a ekonomických okolností, a pomáha nám vidieť, že mladí ľudia sú vnímaví na preklopenie medzigeneračnej priepasti, ktorú prehlbujú sociálne problémy, ako je nezamestnanosť, chudoba, vylúčenie a rasizmus.

Súčasná literatúra poukazuje na to, že medzigeneračné vzdelávacie aktivity môžu prispieť k vyrovnávaniu týchto rozdielov, t. j. k prekonávaniu spoločenskej segregácie, k podpore väčšieho porozumenia a rešpektu medzi generáciami, k rozvoju individuálnych schopností a kapacít a k budovaniu inkluzívnejšej spoločnosti. V minulosti realizované projekty pozorovania zároveň ukázali, že medzigeneračné prostredie, pokiaľ ide o politiku a prax, je v európskych členských štátoch i mimo nich veľmi rôznorodé a medzigeneračné učenie sa rozvíja z rôznych dôvodov rôznou rýchlosťou, šírkou a hĺbkou.

V Európe sa stáva zrejším, že politiky v oblasti vzdelávania a ich odraz v "učiacej sa spoločnosti" nie sú len politikami v oblasti vyučovania a učenia sa alebo dokonca vzdelávania a odbornej prípravy, ale tvoria neoddeliteľnú súčasť širšej sociálnej a hospodárskej politiky. Výsledky vzdelávania sú úzko spojené s hlavnými záujmami hospodárskej a sociálnej politiky a majú sociálne aj ekonomické dôsledky a príležitosti s nimi spojené.

V súčasnosti je potrebné podporovať medzigeneračné vzdelávanie (MV) v Európe ako prostriedok na posilnenie medzigeneračnej solidarity. V roku 2007 Európska komisia (EK) vyzvala členské štáty EÚ, aby vytvorili novú medzigeneračnú solidaritu s cieľom čeliť demografickým zmenám v Európe. Občania EÚ sú za podporu MR: podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2008 85 % občanov EÚ považuje za dôležité, aby sa verejné rozpočty využívali na podporu iniciatív a projektov, ktoré spájajú mladých a starších ľudí.

Politické iniciatívy, ktoré sa výslovnejšie zaoberajú medzigeneračným vzdelávaním, sú súčasťou nedávnych krokov na podporu celoživotného vzdelávania prostredníctvom nástrojov, ako je "Memorandum o celoživotnom vzdelávaní" Európskej komisie. To zdôrazňuje potrebu podporovať kultúru vzdelávania "od kolísky po hrob" v európskej spoločnosti, ktorá podporuje plynulý prechod zo školy cez vysokoškolské vzdelávanie až po vzdelávanie dospelých a neformálne vzdelávanie. S touto víziou kontinuálneho vzdelávania úzko súvisia ďalšie politické programy, ktoré sa týkajú využívania a rozvoja zručností a sociálneho začlenenia – najmä so zameraním na podporu začlenenia starších ľudí do hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho života.

+Kľúčové politické programy určujú, ako sa medzigeneračné vzdelávanie začleňuje do širšieho prostredia vzdelávacej politiky, vrátane čiastkovej akcie Grundtvig (ako súčasť "Programu celoživotného vzdelávania"), ktorá zdôrazňuje význam generáčného vzdelávania tým, že dáva

osobitnú prioritu "Vyučovaniu a vzdelávaniu v neskoršom veku; medzigeneračnému a rodinnému vzdelávaniu".

V kapitolách II a III tejto príručky je opísaných niekoľko prebiehajúcich a minulých projektov, ktoré doteraz financovala Európska komisia a ktoré ilustrujú niekoľko medzigeneračných postupov, ktorých cieľom (vo všeobecnosti) je spájať ľudí rôzneho veku, podporovať väčšie porozumenie a rešpekt medzi generáciami a môžu prispieť k budovaniu súdržnejších komunit.

Kapitola I. Dobrá a zlá prax alebo len nápady?

Teresa Almeida Pinto

Pretože sa ponáhľam, idem pomaly

Amílcar Cabral (1924-1973)

Pravidelný a harmonický vzťah medzi generáciami by mal byť jednoduchým a spontánnym aktom. Bolo však potrebné sprostredkovanie odborníkov, ktorí by takýto kontakt organizovali a podporovali. Iniciovať plán výmenných aktivít medzi mladými a staršími ľuďmi, vzbudzuje mnoho fantázií, ale vyvoláva aj mnoho obáv a neistoty u profesionálov, ktorí sú nútení začať takéto dobrodružstvo.

Ako môžem začať? Je to prvá a najhoršia zo všetkých prekážok.

Aby sme lepšie poznali, ako by mohol sprievodca MATES pomôcť "začiatokníkom" v medzigeneračnej praxi, uskutočnili sme prieskum medzi potenciálnymi používateľmi s cieľom poskytnúť didaktický nástroj, ktorý by sa čo najviac približoval ich potrebám a očakávaniam. Tento výskum zahŕňal 64 ľudí, ktorí odpovedali na dotazník a zúčastnili sa na osobnom fóre, ktoré sa konalo v portugalskom Porte v novembri 2008.

Účastníci zastupovali hlavné sektory/cieľové skupiny, ktoré majú zodpovednosť v tejto téme. Vzorka odráža reprezentatívnosť týchto inštitúcií v spoločnosti:

- Akademické inštitúcie / výskum: 31%
- Štruktúry miestnej samosprávy (miestne orgány): 25%
- Poskytovatelia služieb pre starších ľudí a/alebo deti a mládež: 44 %

Tento výskum umožnil odborníkom predstaviť priority a politické stratégie (miestna samospráva), ich teoretickú reflexiu (akademické inštitúcie) a zabezpečiť, aby príručka obsahovala riešenia, ktoré sa budú používať v ich každodennej činnosti (poskytovatelia služieb).

Takmer tretina (29 %) účastníkov nemala skúsenosti s realizáciou medzigeneračných aktivít, čím sa ubezpečili, že okrem názorov odborníkov, ktorí sú s touto problematikou oboznámení lepšie, bude príručka sledovať aj úroveň zručností menej skúsených.

V dotazníku použitom vo výskume sa kladie otázka, aký obsah by mal byť zahrnutý v príručke. Bolo predložených šesť scenárov a možnosť uviesť inú alternatívu (otvorená otázka). Respondenti uviedli, že príručka by mala prednostne obsahovať:

- Reálne príklady aktivít, ktoré už úspešne realizovali iné inštitúcie (33 %);
- Praktické rady o metódach, ktoré treba použiť(29%);
- Osvedčené postupy na riadenie vykonávania činností (19 %).

Hypotéza "Teoretické základy, ktoré odôvodňujú potreba medzigeneračných kontaktov" a "Bibliografia a stránky so špecializovanými informáciami" boli menej výrazné, s 10 %, resp. 9 % preferencií.

S cieľom lepšie pochopiť hlavné obavy začínajúcich aj skúsených odborníkov boli respondenti požiadaní, aby vybrali prekážky, ktoré vnímajú pri rozvoji medzigeneračnej praxe. Zo súboru šiestich hypotéz vyplynuli tieto výsledky:

- Nedostatočná odborná príprava odborníkov: 28 %
- Nedostatočné zapojenie komunity do týchto aktivít: 20%
- Nedostatok finančných prostriedkov: 18%
- Nedostatok motivácie a záujmu mladých a starších ľudí: 13%
- Nedostatok motivácie a záujmu odborníkov v priamom kontakte s touto verejnosťou: 12%
- Nedostatok vhodných fyzických priestorov: 9 %

Okrem toho boli účastníci výskumu požiadaní, aby sa slobodne vyjadrili (otvorené otázky) o najdôležitejších zručnostiach odborníkov v medzigeneračnom kontexte a o tom, aké by mohli byť najúčinnější opatrenia na zlepšenie kvality a kvantity medzigeneračných programov v ich komunitách/inštitúciách.

Nebolo našim zámerom realizovať dlhý a hlboký výskum. Chceli sme len stanoviť scenár na základe kritérií špecifickej a malej skupiny rôznych odborníkov. Na základe ich výberu sme prispôbili a skrátili informácie, ktoré sme považovali za najdôležitejšie na podporu intervencií a prekonanie vnímaných prekážok.

Táto príručka je určená všetkým odborníkom, ktorí sa zapájajú alebo chcú zapájať do rozvoja medzigeneračných aktivít. Dúfame, že začlenením funkcií, ktoré spĺňajú potreby potenciálnych používateľov, sa zvýši masové využívanie príručky. Očakávame tiež, že sa môže stať spoľahlivým didaktickým nástrojom na podporu pozemných činností a zdrojom inšpirácie a motivácie.

Kapitola II. Praktické príklady z medzigeneračnej praxe

Sedem príkladov uvedených v tejto kapitole ukazuje, ako môže medzigeneračná prax významne prispieť k cieľom politiky celoživotného vzdelávania Európskej komisie: k posilneniu účasti a začlenenia, solidarity a aktívneho občianstva, osobného rozvoja, kvality vzdelávania a zamestnateľnosti.

Naším cieľom je ilustrovať širokú škálu medzigeneračných praktík, pričom sme zvolili typológiu podľa rôznych oblastí interaktivity navrhnutých v projekte EAGLE (Thomas, F, 2008):

- Učenie sa od seba navzájom
- Vzájomná pomoc a podpora
- Spoločný život
- Spoločné zážitky, otvorenie priestorov na spoluprácu
- Spoločné hry a herectvo a predstavenia

Chceme odovzdať kľúče a dostupné materiály k úspešnej realizácii medzigeneračnej spolupráce. Príklady z praxe fungujú v rôznych partnerských usporiadaniach (iniciatívy zdola, zhora nadol), v rôznych prostrediach (ako sú školy, komunity, organizácie), v rôznych oblastiach interakcie a vzdelávania (ako sú mediálne kompetencie, bývanie, dobrovoľníctvo, podpora zdravia, environmentálna výchova), na rôznych úrovniach (komunitné, regionálne, národné, európske, medzinárodné) a riešia spoločné výzvy pre naše európske spoločnosti (ako je sociálne začlenenie, zamestnateľnosť, udržateľnosť). Väčšina vybraných príkladov má dlhodobé skúsenosti a je schválená, ale zahrnuli sme aj niektoré príklady, ktoré vstupujú na nové územie, ako napríklad medzigeneračné dobrovoľníctvo a zvyšovanie zamestnateľnosti.

Financovanie čiastočne alebo integrálné, v jednej alebo viacerých fázach, prostredníctvom:

- Grundtvig Projekty spolufinancované v rámci programu Socrates alebo v rámci Programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie

- Projekty financované z iných zdrojov.

GENERÁCIE SA UČIA JEDNA OD DRUHEJ

Medzigeneračné učenie v organizáciách (IGLOO)

Projekt na podporu zamestnateľnosti vo všetkých vekových kategóriách v rámci Európskeho programu celoživotného vzdelávania

S cieľom čeliť predpokladanému nedostatku pracovnej sily a konfliktom medzi generáciami rieši IGLOO "dve z kľúčových európskych výziev stanovených Európskou radou v Štokholme, ktorými sú zvýšenie účasti rôznych vekových skupín na vzdelávaní a zvýšenie účasti rôznych vekových skupín na trhu práce." (Spanning, 2008)

Ako zabrániť ďalšej segmentácii a vytvoriť novú rovnováhu medzi generáciami na európskom trhu práce?

To je kľúčová otázka projektu IGLOO. Model intergeneračného racionálneho učenia sa/vyučovania, ktorý bol vyvinutý a pilotovaný v rôznych spoločnostiach v krajinách zúčastnených na projekte, by sa mal dať prispôbiť všetkým členom EÚ.

Myšlienka

Oba trendy, vytlačanie starších zamestnancov z trhu práce a nedostatok mladých zamestnancov, povedú v budúcnosti k nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Zručnosti a tiché znalosti starších zamestnancov pri odchode do dôchodku majú tendenciu byť pre podnik stratené, pretože sa neprenášajú na mladších zamestnancov. A naopak, mladší zamestnanci len zriedkavo prenášajú svoje "nové" technicko-logické znalosti a zručnosti na staršiu generáciu. IGLOO má v úmysle vyvinúť nové metódy a prístupy s cieľom uľahčiť a posilniť medzigeneračné učenie v rámci ďalšieho vzdelávania vo firmách i mimo nich.

Ciele

Cieľom IGLOO je zvýšiť povedomie o dôležitosti neustálej výmeny poznatkov medzi mladšími a staršími pracovníkmi. Plánovaným výsledkom tohto projektu je inovatívny model výučby a učenia, ktorý sa dá ľahko implementovať v organizáciách a pomôže udržať cenné znalosti v spoločnosti, ako aj zlepšiť výmenu vedomostí a znížiť konflikty medzi mladšími a staršími zamestnancami.

Ako projekt prebiehal?

Prvý krok: Projekt sa začal prieskumom vedeckej literatúry a zberom osvedčených postupov. Pokiaľ ide o medzigeneračné vzdelávanie, našlo sa len malé množstvo spoločností. "Ich politiky v oblasti zdrojov zahŕňali systematické plánovanie nástupníctva, mentoring, učňovské vzdelávanie, školenia na pracovisku, koučing, medzigeneračné pracovné skupiny a workshopy. Zaviedli sa systémy pružného pracovného času, aby sa uľahčilo odovzdávanie knowhow medzi pracovníkmi blízko dôchodku a ich mladými nástupcami." (Spanning 2008, s. 28)

Druhý krok: Druhá výskumná aktivita spočívala v realizácii analýzy požiadaviek v rôznych spoločnostiach a organizáciách. Vykonanie prieskumu a porovnanie výsledkov umožnilo vytvoriť obraz o medzigeneračnom vzdelávaní v organizáciách v konkrétnych krajinách.

Na základe výsledkov oboch výskumných aktivít IGLOO vytvára nový model učenia sa/výučby, ktorý využíva techniky a prístupy učenia sa, ktoré podporujú spoločnosti a organizácie v ich znalostnom manažmente a ktoré im pomáhajú zlepšiť medzigeneračné učenie a prenos znalostí. Dôležitým faktorom je integrácia IKT-komponentov, ako sú online podujatia. Rôzne spoločnosti (malé a stredné podniky, školiace spoločnosti atď.) pilotujú tento model. Sú im poskytnuté nástroje a usmernenia, ktoré ukazujú, ako môžu sami zlepšiť proces medzigeneračného vzdelávania.

Kľúč k úspechu

Mladší zamestnanci zasa využívajú skúsenosti starších zamestnancov a dostávajú v tejto rýchlej dobe pomoc pri orientácii.

V tejto zásobárni skúseností, znalostí a kompetencií možno nájsť potenciál, ktorý môže byť užitočný pre rozvoj spoločnosti. To sa však podarí len vtedy, ak je učenie medzi generáciami založené na vzájomnosti a rovnocennosti. Vzájomné spoznávanie a uznávanie poskytuje základ pre spoluprácu zamestnancov rôznych generácií a ich spoločnú angažovanosť pre podnik za predpokladu, že podnik tento prístup podporuje.

Dostupné materiály:

Všetky výsledky (správa o literatúre, národné a všeobecné prieskumy o medzigeneračnom vzdelávaní v podnikoch, online príručka, online vzdelávací kurz) budú uverejnené v EN, DE, IT, ES, LT.

Ďalšie informácie:

BFI Tirol Bildungs GmbH

Martina Rupprechter

E-mail: martina.rupprechter@bfi-tirol.at

Webová stránka: www.iglooproject.eu

GENERÁCIE SI NAVZÁJOM POMÁHAJÚ A PODPORUJÚ SA

Youth With Impact - Mládež s vplyvom

Inovatívny komunitný program vo Švajčiarsku

Mládež s vplyvom integruje mladých ľudí do spoločnosti, zlepšuje ich blaho a zdravie, zvyšuje ich identifikáciu s miestnou komunitou, zlepšuje budovanie vzťahov medzi generáciami a podporuje rešpekt a toleranciu.

Ako lepšie zapojiť mladých ľudí do rozvoja komunity?

Táto otázka sa objavila v roku 1996 v Moosseedorfe neďaleko Bernu. Mladí ľudia a členovia miestnej samosprávy spoločne vypracovali projekt Mládež s dopadom, ktorý sa prvýkrát realizoval v roku 1998. V priebehu desiatich rokov sa miestny projekt rozvinul do celoštátneho programu, ktorý vedie Infoklick.ch – do siete prispieva takmer 70 obcí a niekoľko kantónov. Počas účasti Infoklick.ch vo vzdelávacom partnerstve Grundtvig "Sieť pre medzigeneračné vzdelávanie v Európe" (2003 - 2006) bol projekt predstavený širšej Európskej verejnosti.

Myšlienka

Myšlienka programu Mládež s dopadom je jednoduchá: Raz ročne organizuje výbor mladých ľudí a dospelých "Deň mládeže s dopadom". Počas tohto dňa sa pripravujú a následne realizujú reálne projekty.

Ciele

Cieľom projektu je lepšie zapojenie mladých ľudí do otázok rozvoja komunity, poskytnutie im hlasu a posilnenie pozitívneho obrazu mladých ľudí vo vzťahu ku komunite, v ktorej žijú.

Ako funguje program "Mládež s vplyvom"?

Prvý krok: zriadenie výboru

V tomto výbore mladí ľudia a dospelí pripravujú "Deň mladých s vplyvom": Mladí členovia definujú témy, ktoré ich zaujímajú a o ktorých sa bude diskutovať počas "Dňa s vplyvom", a motivujú svojich rovesníkov k účasti. Dospelí sa starajú o prípravu podujatia a pozývajú ďalších dospelých, ktorí môžu pomôcť pri realizácii projektov. Tento prvý krok si vyžaduje tri až štyri prípravné stretnutia.

Druhý krok: "Deň mládeže s vplyvom"

Počas "Dňa vplyvu" každá skupina vypracuje projekt pre komunitu podľa tém, ktoré stanovili mladí členovia výboru. Vďaka dialógu medzi mladými ľuďmi a dospelými sú vypracované projekty reálne a financovateľné.

Tretí krok: projektové skupiny

Po "Dni vplyvu" výbor iniciuje projekty spolu s ďalšími mladými ľuďmi a dospelými, ktorí majú záujem. Existuje mnoho úspešných príkladov realizovaných projektov v celom Švajčiarsku, napr. plážové volejbalové ihriská, mládežnícke centrá, klziská a párty pre mladých ľudí.

Kľúč k úspechu

Podľa Markusa Gandera, generálneho riaditeľa spoločnosti Infoklick.ch, je pre úspech projektu nevyhnutná realizácia dialógu medzi generáciami: "Mladí ľudia majú skutočne dobré nápady, ktoré sú dôležité pre rozvoj komunity. Nemajú však vedomosti, zručnosti a potrebné kontakty. (...)Ľudia rôznych generácií, ktorí sa navzájom rozprávajú, navyše podporujú vzájomné porozumenie. Spoločná realizácia projektov in situ posilňuje identifikáciu s komunitou a zlepšuje miestny blahobyť. Takýto smer vplyvu lepšie spája zapojenie mladých ľudí do sociálnych súvislostí ako tenor, ktorý hovorí "počúvame, čo chcete, povieme vám, čo je možné". Na zintenzívnenie medzigeneračného dialógu je v prvom rade potrebná rovnocenná interakcia." (Gander, 2007)

Dostupné materiály:

Popis projektu v nemčine a francúzštine, DVD s projektom v nemčine, Start-Up-Kit pre komunity v nemčine. Všetky informácie budú k dispozícii vo FR, DE a IT.

Ďalšie informácie:

Infoklick.ch

Andy Limacher E-mail: andy.limacher@infoklick.ch

Webová stránka: www.jugendmitwirkung.ch

GENERÁCIE ŽIJÚCE SPOLU

Žiť a žiť spolu

Medzigeneračný program spoločného bývania v Španielsku

Tento medzigeneračný program spoločného bývania starších osamelo žijúcich občanov a mladých vysokoškolákov v Španielsku, známy pod názvom Viure i Conviure (Žiť a bývať spolu), podporuje na jednej strane rozvoj hodnôt, ako sú solidarita, vzájomnosť, tolerancia a úcta k iným. Na druhej strane program podporuje starších ľudí, aby naďalej žili vo svojich domovoch, a to prostredníctvom vytvárania vzťahov starostlivosti nad rámec rodinných väzieb.

Ako riešiť izoláciu starších osôb žijúcich osamelo v pomerne veľkých bytoch v štvrti Example v Barcelone?

Zástupcovia Obra Social de Caixa Catalunya, mestskej rady Barcelony a univerzít v Barcelone, Pompeu Fabra a Ramon Llull sa stretli na začiatku akademického roka 1996/97, aby našli spôsob, ako túto otázku riešiť. Spoločne sa rozhodli vyskúšať myšlienku ubytovania študentov prichádzajúcich do Barcelony v domovoch starších ľudí, ktorých by vyhľadával a sledoval profesionálny tím. Odborný tím projektu Live and live Together tvoria psychológovia a sociálni pracovníci.

V súčasnosti sa program realizuje v 27 španielskych mestách a v spolupráci s 34 univerzitnými centrami. Tento program je tiež pridružený k medzinárodnej sieti Homeshare International, ktorá združuje skúsenosti s podobnými pracovnými programami z celého sveta.

Myšlienka

Tento program je definovaný ako program zdieľaného bývania, na ktorom sa zúčastňujú dve generácie: a) starší občania nad 60 rokov, ktorí žijú sami a sú ochotní zdieľať svoj domov a sú ochotní poskytnúť vhodné a bezplatné ubytovanie študentovi; b) študenti mladší ako 30 rokov, ktorí oficiálne navštevujú univerzitu a ktorí výmenou za ubytovanie ponúkajú starším osobám spoločnosť a súhlasia s tým, že zostanú doma cez noc.

Ciele

Celkový cieľ programu sa zameriava na podporu opatrovateľských vzťahov členov dvoch generácií, ktoré sa mimo rodinných väzieb zvyčajne nestretávajú.

Ako funguje program Live and Live Together?

Od začiatku výberového procesu až do konca akademického roka poskytuje tím odborníkov (psychológov a sociálnych pracovníkov) podporu seniorovi a študentovi, aby sa zabezpečilo, že skúsenosť spoločného života bude prospešná pre oboch.

Prvý krok: Vytvorenie dvojíc

Párovanie dvojíc prebieha počas celého akademického roka. Táto oblasť úloh zahŕňa klasifikáciu prihlášok, prijatie uchádzačov, výber a predstavenie dvojíc a nakoniec po skúšobnom mesiaci formuláciu a podpísanie "dohody o spolužití" oboma stranami. V procese vyrvárania dvojíc sa profesionálny tím postará o nájdenie osôb, ktoré sa môžu vzájomne prispôsobiť vďaka osobným podobnostiam a spoločným záujmom. Prvotná dohoda je dôležitým nástrojom, v ktorom sa zaznamenáva minimum povinností každej zo strán, ktoré stanovujú hranice a dôveru na začiatku spolužitia.

Druhý krok: Monitorovací proces

Monitorovanie prostredníctvom referenčného odborníka pre každú stranu sa ponúka pravidelne počas celého obdobia spolužitia. Vo všeobecnosti raz mesačne pracovník programu navštívi staršiu osobu v domácnosti a porozpráva sa s ňou. Rozhovory so študentmi sa uskutočňujú v kancelárii programu. Psychológovia alebo sociálni pracovníci preberajú úlohu mediátora alebo poradcu, ktorý podporuje účastníkov pri budovaní vzťahov. Riešenie konfliktov prostredníctvom dialógu, reflexie, vyjednávania a zmierenia sa považuje za súčasť procesu učenia sa spoločnému životu, ktorý si vyžaduje odhodlanie a uplatňovanie tolerancie na oboch stranách.

Kľúč k úspechu

Okrem účastníkov a odborného tímu je ďalšou integrovanou súčasťou projektu rodina staršieho človeka. Je dôležité, aby rodina mala pozitívny postoj k projektu spoločného bývania a bola pripravená pomôcť a prevziať zodpovednosť, keď je to potrebné, napríklad v prípade zdravotných problémov staršej osoby.

V nedávnej štúdií o programe Live and Live Together autori presvedčivo dokazujú, že vplyv programu ďaleko presahuje jednoduchú účinnosť výmeny, z ktorej vychádzali. "Program (...) vychádza zo základov viacerých tradičných požiadaviek, ako je fyzická bezpečnosť a finančná pomoc, a prostredníctvom každodenného života (spolužitia), rutiny, začína zahŕňať a reagovať na iné požiadavky, ako je osamelosť a solidarita, ktoré sú v dnešnej spoločnosti oveľa viac spojené s nedostatkom vzťahov. Dosiahnutie tejto premeny je konečným cieľom programu a následne najväčším prínosom, ktorý môže program Žiť a žiť spolu ponúknuť ľuďom, ktorí sa doň zapoja." (Pérez Salanova, M. a Subirats, J., 2007, s. 68 a nasl.)

Dostupné materiály

Pérez Salanova, Mercè a Subirats, Joan. Žiť a žiť spolu. Skúsenosť medzi ľuďmi. Nadácia Viure I Conviure, Autonómna univerzita v Barcelone, Barcelona, 2007. Viac informácií a zdrojov o

možnostiach ubytovania pre študentov a iné osoby výmenou za poskytovanie pomoci seniorom pri sprevádzaní a samostatnom bývaní nájdete aj na webovej stránke Homeshare International: www.homeshare.org.

Ďalšie informácie:

Fundació Caixa Catalunya

Mónica Duaigües E-mail: fcc@funcaixacat.org

Webová stránka: www.caixacatalunya.es/viureiconviure

experimentcity

Inovatívne a udržateľné opätovné využitie voľných pozemkov a budov v Berlíne na sociálne, kultúrne a

ekologické účely

Práve prístup zdola nahor, zapojenie občianskej spoločnosti a miestnych zdrojov, ktoré podporujú udržateľný rozvoj miest prostredníctvom kultúry a tvorivosti, robí tento projekt skutočne jedinečným. V roku 2009 Európska komisia zverejnila experimentcity ako príklad najlepšej praxe v rámci "Roku inovácií a tvorivosti".

Ako zlepšiť životné prostredie v postindustriálnom meste, ktoré čelí zmenšujúcej sa, starnúcej a diverzifikujúcej sa populácii, ako aj stagnujúcemu hospodárstvu a obrovským dlhom?

experimentcity vytvorila nezisková organizácia id22: Inštitút pre kreatívnu udržateľnosť v Berlíne s cieľom podporiť experimenty v oblasti udržateľného rozvoja v dynamickom Berlíne po páde múru. Od roku 2003 experimentcity spája teoretické diskusie o udržateľnom rozvoji s demonštráciami a účastníkmi priamo v teréne, ako sú projekty bývania, stavebné iniciatívy, realizátori projektov, konzultanti, podniky, študenti, občania a podporní partneri.

Dnes samotné experimentcity predstavuje sieť stovky inovatívnych projektov, od spoločného, medzigeneračného a ekologického bývania až po vzdelávacie a kultúrne centrum pre mládež, ktoré bolo zriadené vo veľkej opustenej hale na opravu lokomotív.

Myšlienka

Metóda sa zameriava na to, aby sa udržateľný rozvoj dostal z teórie do praxe uvoľnením veľkého a nevyužitého potenciálu voľných pozemkov a stavieb v Berlíne. Synergie, ktoré sa našli pri spájaní "nevyužívaných" priestorov s vynaliezavosťou občianskej spoločnosti, viedli k tomu, že tieto inovatívne skupiny zaoberajúce sa recykláciou pozemkov sú čoraz viac uznávané ako partneri pri rozvoji mesta.

Ciele

Táto iniciatíva podporuje spoluprácu medzi rôznymi aktérmi (developerami bytových a stavebných projektov, konzultantmi, podnikmi, študentmi, umelcami a environmentálnymi aktivistami), čo vedie k novým synergiám, ktoré zlepšujú kvalitu života v mestách. Dôležitým cieľom je podpora integračných a medzigeneračných iniciatív. Dôraz sa kladie na to, ako urobiť viac s menším množstvom prostriedkov, ako aj na to, ako zapojiť a posilniť občiansku spoločnosť do navrhovania a správy mestských priestorov bez toho, aby sa miestna samospráva zbavovala zodpovednosti za zachovanie určitých kvalít stavebného prostredia.

Ako funguje experimentcity?

Každý rok organizuje experimentcity EXPERIMENTDAYS fórum na diskusiu, vytváranie sietí a skúmanie inovatívnych prístupov k udržateľnému a participatívne rozvoju miest. Súčasťou tohto dvojdnového podujatia sú výmeny projektov, workshopy, diskusie a exkurzie. EXPERIMENTDAYS 2008

navštívilo viac ako 1000 návštevníkov a približne 100 prezentačných stánkov projektov. Komunikačné aktivity priniesli informácie o tomto podujatí viac ako 30 000 ľuďom.

Okrem toho je experimentcity hosťiteľom online databázy WOHNPORTAL.berlin, ktorá podporuje vytváranie sietí medzi projektmi a poskytuje inšpiráciu a príklady (120 projektov a iniciatív v oblasti udržateľného rozvoja) pre alternatívne využitie voľných mestských priestorov a kooperatívne a medzigeneračné bývanie.

Kľúč k úspechu

Zvláštnosťou experimentcity je spojenie občianskej spoločnosti a miestnych zdrojov na podporu udržateľného rozvoja prostredníctvom kultúry a kreativity. experimentcity vyvinulo inkluzívne metódy zdola nahor a participatívne metódy na opätovné využitie voľných pozemkov a budov v Berlíne na sociálne, kultúrne alebo ekologické účely. Tento prístup pomohol zlepšiť kvalitu života a životného prostredia v meste a tiež podporil obnovu mesta Berlín.

Ďalšie informácie:

id22: Inštitút pre kreatívnu udržateľnosť

Michael LaFond

E-mail: info@experimentcity.net

Webové stránky: www.experimentcity.net a www.wohnportal-berlin.de

SPOLOČNÉ ZÁŽITKY PRE GENERÁCIE, OTVÁRANIE PRIESTORU PRE SPOLUPRÁCU

GAP-Grassmoor Allotment

Projekt Grassmoor Allotment: Projekt medzigeneračného záhradkárstva v Anglicku

V Derbyshire (Anglicko) tento medzigeneračný projekt záhradkárčenia podporuje zdravie a pohodu kreatívnym spôsobom a zároveň rozvíja záhradkárske zručnosti. Mladí a nie takí mladí spolupracujú pozitívnym spôsobom, vymieňajú si skúsenosti a v konečnom dôsledku spochybňujú stereotypné zobrazovanie opačnej generácie.

Zadanie znelo: "Ako zlepšiť komunikáciu medzi generáciami, podporiť zdravie a pohodu všetkých vekových kategórií a znížiť strach z kriminality?"

Zástupcovia Derbyshire Intergenerational Strategy (DIGS) a ďalšie príslušné zainteresované strany sa stretli v roku 2008, aby hľadali spôsoby, ako zlepšiť sociálnu súdržnosť a zároveň pracovať na programe zdravia a blahobytu.

Finančné prostriedky vo výške 500 000 libier, ktoré poskytla Rada grófstva Derbyshire, doteraz umožnili 127 školám a 1 detskému centru zúčastniť sa na tomto type projektu.

Myšlienka

Vypracovaný model vyžadoval, aby všetky zúčastnené generácie spolupracovali pri navrhovaní pozemku a výsadby plodín, ktoré sa budú pestovať v jednotlivých ročných obdobiach. Ovocie a zeleninu vypestovaných na pozemku si deti odnášajú domov, aby podporili zdravé stravovanie v rodine, alebo ju využívajú ako doplnok školskej kuchyne. Cvičenie a zdravá strava sú neodmysliteľnou súčasťou programu.

Ciele

Cieľom projektu je zlepšiť súdržnosť komunity a prelomiť bariéry prostredníctvom podpory medzigeneračných vzťahov mimo rodinnej siete a spolupráce na projekte zdravého životného štýlu. Program sa zameriava na prijímanie pozitívnych praktických opatrení na prevenciu a zníženie obezity u všetkých generácií.

Ako funguje pridelovanie?

Na začiatku školského roka budú mať žiaci možnosť pracovať s členmi pozemkového spoločenstva na pozemku v susedstve školy. Táto činnosť je naplánovaná na každý týždeň, aby sa pravidelne organizovali stretnutia. V rámci školského prostredia sa organizujú hodiny zamerané na zdravú výživu a výhody pravidelného pohybu.

Prvý krok: Zoznamovacie stretnutie

Nové vzťahy sa nadväzujú počas "zoznamovacieho" stretnutia, ktoré umožňuje obom generáciám zažiť niečo nové. Uskutočnili sme aktivitu "pletanie z vrbového prútia", aby sme umožnili členom všetkých zúčastnených generácií spojiť sily a vyrobiť si vigvam. Všetci účastníci mali možnosť prakticky spolupracovať a výsledný produkt použiť na pestovanie popínavej fazule na pridelenom pozemku. (pozri fotografiu)

Druhý krok: Práca na pozemku

Raz týždenne sa celá trieda stretáva s dobrovoľníkmi z pozemkového spoločenstva, s ktorými diskutuje o úlohách na daný deň. Podľa potreby sa starajú a sadia a majú tiež možnosť navštíviť iné pozemky v lokalite, aby zistili a prediskutovali rozmanitosť plodín, ktoré pestujú ostatní členovia komunity.

Kľúč k úspechu

Podľa Gill Clarkeovej, projektovej manažérky DlgS, "konečným meradlom úspechu je udržateľnosť medzigeneračných aktivít, ktoré budú mať dlhodobý vplyv na vzťahy medzi mladšími a staršími členmi komunity. Následne to zníži strach z kriminality, keďže komunity sa stanú voči sebe tolerantnejšími". Okrem toho v tomto prípade prispieje k zmene životného štýlu, čím sa zároveň zlepší ich zdravie a pohoda.

Tento projekt získal národné uznanie, keď ho BBC vybrala ako ukážku osvedčených postupov pri príležitosti Národného dňa starších ľudí. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/7645581.stm>

Dostupné materiály

DCC je doteraz jediným grófstvom v Anglicku, ktoré má medzigeneračnú stratégiu. Stratégia sa začala vypracovaním balíka zdrojov, ktorý ponúka rady a usmernenia pre organizácie, ktoré chcú vytvoriť medzigeneračný projekt (k dispozícii na webovej stránke).

Ďalšie informácie:

Rada grófstva Derbyshire

Gill Clarke E-mail: gill.clarke@derbyshire.gov.uk Webová

stránka: http://www.derbyshire.gov.uk/community/helping_all_ages/default.asp

FIFTY - FIFTY

Mladí a starší občania v Taliansku objavujú sociálnu Európu prostredníctvom medzinárodnej dobrovoľníckej služby

Medzinárodné dobrovoľnícke aktivity, sociálne a kultúrne výmeny medzi mladými ľuďmi a dospelými sú skutočnými výchovnými nástrojmi solidarity a aktívneho občianstva pre dobrovoľníkov, ktorí sa zúčastňujú na projektoch v zahraničí, ako aj pre ich hostiteľské komunity.

Ako podporiť aktívne občianstvo a medzinárodné dobrovoľníctvo dostupné pre každého, bez ohľadu na vek, sociálnu situáciu, náboženské presvedčenie alebo čokoľvek iné?

Tri talianske organizácie, ktoré sa už dlhé roky venujú dobrovoľníckym činnostiam a riadeniu sociálnych a environmentálnych projektov, sa spojili, aby túto otázku riešili v rámci medzigeneračného projektu s názvom "Fifty- Fifty".

Myšlienka

Myšlienkou projektu bolo vytvoriť tímy mladších a starších dobrovoľníkov, ktorí sa predtým sami zapojili do aktivít troch partnerských organizácií, aby vypracovali materiálne, vzdelávacie podporné a propagačné stratégie a povzbudili miestnu správu, združenia a občanov, aby sa zapojili do organizovania alebo účasti na aktívnom európskom občianstve a medzinárodných dobrovoľníckych aktivitách.

Ciele

Cieľom projektu bolo posilniť aktívne európske občianstvo a medzinárodné dobrovoľníctvo ako účinné spôsoby neformálneho vzdelávania a socializácie smerom k väčšej solidarite, tolerancii a udržateľnosti v celej Európe.

Medzinárodné dobrovoľníctvo vo forme pracovných táborov alebo strednodobých a dlhodobých projektov sa zaoberá širokou škálou tém: od ochrany životného prostredia po sociálnu prácu, od voľnočasových aktivít s deťmi alebo staršími ľuďmi po podporu kultúrnych otázok, od občianskeho vzdelávania po aktivity na podporu ľudských práv. Medzinárodné dobrovoľnícke výmeny sa nedávno otvorili aj pre seniorov a rodiny v Európskej únii. Z týchto nových medzigeneračných spoluprác vzniká nová platforma na výmenu a spoločné prežívanie pre všetky generácie v rámci rodinných väzieb aj mimo nich, čo poskytuje príležitosť na zmenu stereotypných predstáv, ktoré existujú medzi rôznymi vekovými kategóriami.

Ako funguje program "Fifty-Fifty"?

Prvý krok: "Fifty-Fifty" zorganizovalo školenia, na ktorých skúsení juniorskí a seniorskí dobrovoľníci získali všetky potrebné informácie o celom spektre medzinárodnej dobrovoľníckej činnosti, výmenách seniorov a Európskej dobrovoľníckej službe.

Druhý krok: vytvorili sa medzigeneračné tímy, ktoré vypracovali propagačné materiály. Výsledkom bolo vytvorenie skutočne inšpiratívnej brožúry . Brožúra s názvom "Nikto nie je vynechaný" predstavuje opis všetkých rôznych foriem aktivít medzinárodnej dobrovoľníckej služby vrátane fotografií a úryvkov zo správ dobrovoľníkov, ktoré vyjadrujú individuálne a skupinové skúsenosti. Brožúra tiež veľmi dobre objasňuje, že každý je vítaný: mládež, seniori, migranti, rodiny sociálne znevýhodnené osoby a osoby so zdravotným postihnutím. Príloha obsahuje príklady aktivít organizovaných v minulosti a niekoľko praktických rád pre organizácie pri začatí aktivít.

Tretí krok: partnerstvo "Fifty-Fifty" zorganizovalo 5 miestnych stretnutí v Taliansku, na ktorých mladší a starší dobrovoľníci hovorili o svojich osobných skúsenostiach a predstavili brožúru ako komunikačný a pracovný nástroj pre miestne správy a združenia, ktoré sa chcú v budúcnosti zapojiť do medzinárodných partnerstiev.

Kľúč k úspechu

Davide Di Pietro zdôrazňuje, že podmienkou úspechu medzigeneračného dobrovoľníctva je zapojenie mladších a starších dobrovoľníkov už od začiatku prípravy projektu.

Starší dobrovoľník prezradil: "Predovšetkým medzigeneračná výmena môže fungovať tak zmiešaním dobrovoľníkov rôznych generácií, ako aj zmiešaním samotných návrhov, napríklad vyslaním seniorov pracujúcich v detskom domove alebo mladých ľudí do hospicu pre starších ľudí.

Každý si je vedomý generačného konfliktu medzi rodičmi a deťmi, ale mimo rodín tento konflikt z mnohých dôvodov náhle často zaniká." (Lunaria et al (ed.), 2007, s. 20 f.)

Dostupné materiály:

- Lunaria, Legambiente, FCEI (ed.): Nikto nie je vynechaný! Príručka o európskych dobrovoľníckych výmenách, 2007 (IT, EN).
- Materiály na organizovanie výmen seniorov so zreteľom na medzigeneračnú perspektívu: Príručka pre dobrovoľníkov (FR, DE, IT).
- Stále aktívne! Príručka pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré majú záujem hostiť aj dobrovoľníkov z radov seniorov (FR, DE, IT).

Ďalšie informácie:

Lunaria

Davide Di Pietro

E-mail: workcamps@lunaria.org

Webové stránky: www.seven-network.eu a www.lunaria.org

GENERÁCIE HRAJÚ, KONAJÚ A VYSTUPUJÚ SPOLOČNE

Video generácií

Nemecká medzigeneračná mediálna cena

Video generácií predstavuje rozmanitosť autentických životných štýlov mladých a starších ľudí a apeluje proti tabu, stereotypom a predsudkom. Kreativna mediálna práca sa osvedčila ako "katalyzátor" v spojení s dialógom generácií.

Ako podporiť dialóg medzi generáciami?

Súťaž "Video generácií" spája mladú aj staršiu generáciu a využíva aspekt kreatívnej mediálnej práce, ktorý uľahčuje dialóg, na podporu výmeny a procesu učenia sa medzi generáciami. Projekt je celoštátnou súťažou, ktorá vznikla v roku 1998 a je zameraná na medzigeneračné vzťahy a financuje ju Spolkové ministerstvo pre rodinu, seniorov, ženy a mládež (BMFSFJ) v Nemecku. Doteraz sa do projektu zapojilo približne 4000 účastníkov s približne 1000 inscenáciami. Z nich 40 % vytvorili medzigeneračné tímy. Vek účastníkov sa pohybuje vo veku od základnej školy až po vek ďaleko nad osemdesiat rokov.

Myšlienka

Ursula von der Leyen, súčasná ministerka BMFSFJ, si spomína na pôvodnú myšlienku projektu: "Filmová produkcia potrebuje tímovú prácu. Kto robí film, rozpráva príbeh. Prečo nespojiť fascináciu filmom s mladými a starými?" (JKF, 2008, s. 5).

Video generácií poskytuje fórum na podporu dialógu medzi mladou a staršou generáciou. Pedagogickým zámerom projektu je nájsť spoločné východiská a zistiť, že rozdiely môžu byť vzájomne cenné.

Ciele

Cieľom súťaže je podporiť sebvýjadrenie v mediálnej forme, podporiť autenticitu a mediálne kompetencie mladšej i staršej generácie tým, že inšpiruje účastníkov, aby "pretavili" rôznorodosť svojho životného štýlu do médií a apelovali proti tabu, stereotypom a predsudkom.

Ako funguje "Video generácií"?

Projekt je zameraný na tieto skupiny: Mladí ľudia do 25 rokov, ktorí sa zaoberajú vekom a každodenným životom súvisiacim s vekom, starší ľudia (50+) a medzigeneračné tímy.

Prvý krok: Fáza výroby

Súťažná kategória "medzigeneračná" a vyhliadka na výhru motivuje mladých a starších k spoločnej práci na projektoch. Medzi najčastejšie formy realizácie projektov patria portréty svedkov, ako aj filmy s biografickou tematikou.

Druhý krok: Festivalová prezentácia

Najlepšie filmy "Video generácií" sa každoročne predstavujú verejnosti na "Národnom festivale videa". Na tomto podujatí sa premietnu aj diela ocenené "Nemeckou cenou za video pre mládež". Spojenie oboch ocenení a poskytnutie voľného priestoru na komunikáciu a výmenu ponúka ďalšiu platformu na živú medzigeneračnú diskusiu.

Kľúč k úspechu

Uvedenie "Video der Generationen" obohatilo scénu Národného festivalu videa. Táto súťaž overuje, že obe generácie sú skutočne nadšené tvorbou filmov a majú záujem sa stretávať a vymieňať si navzájom názory na umeleckú produkciu a odlišný životný štýl. Na otázku, ktoré filmy obzvlášť uľahčujú dialóg medzi generáciami, odpovedá Jan Schmolling, riaditeľ Centra filmov pre deti a mládež (KJF): "Najmä tie, ktoré prenášajú subjektívne pohľady, priamo sa dotýkajú, vyvolávajú podráždenie, sú svojím spôsobom "bláznivé" a - ako je známe, smiech podporuje uvedomenie - sú zábavné." (KJF, 2008, s. 8)

Dostupné materiály:

Webová stránka projektu informuje verejnosť o aktuálnych mediálnych projektoch a poskytuje online databázu so všetkými filmami predloženými od roku 2007. ,

KJF vydáva na DVD kompilácie príkladných ocenených produkcií. Príručka o realizácii medzigeneračných videoprodukcí (2008) je k dispozícii na KJF. (DE)

Ďalšie informácie:

Kinder- und Jugendfilmzentrum in Deutschland (KJF)

Centrum filmov pre deti a mládež v Nemecku

Jan Schmolling

E-mail: vdg@kjf.de

Webová stránka: www.video-der-generationen.de

Kapitola III. Adresár medzigeneračných projektov

V tejto kapitole predstavíme stručné referencie 30 medzigeneračných projektov rozdelených do 5 kategórií:

- Zlepšenie metód a učebných plánov medzigeneračného vzdelávania;
- Intergeneračné zapojenie do sociálnej participácie;
- Intergeneračná prax v práci;
- Medzigeneračné bývanie a vonkajšie priestory;
- Budovanie budúceho medzigeneračného dialógu.

Takmer žiadny z projektov nemožno zaradiť len do jednej kategórie a táto klasifikácia má za cieľ len upriamiť pozornosť tým, ktorí hľadajú nápady zamerané na konkrétny problém alebo situáciu.

Pri projektoch, ktoré prekonalí obdobie financovania, uvádzame ich hlavné produkty a pri prebiehajúcich projektoch ich ciele. V oboch prípadoch je k dispozícii webová adresa, meno a e-mail koordinátora projektu.

Činnosti financované čiastočne alebo integrálne, v jednej alebo viacerých fázach z uvedených zdrojov:

- Grundtvig Projekty spolufinancované v rámci programu Socrates alebo v rámci Programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie
- Projekty financované z iných zdrojov.

Medzigeneračné vzdelávanie

Od diagnostiky k hodnoteniu vplyvu

ZLEPŠENIE METÓD A UČEBNÝCH OSNOV MEDZIGENERAČNÉHO VZDELÁVANIA

ADD LIFE

Zvyšovanie kvality do života prostredníctvom medzigeneračného vzdelávania na univerzitách

Produkty: ADD LIFE European Tool Kit for Developing Intergenerational Learning in Higher Education je k dispozícii v 6 jazykoch (CZ, DE, EN, ES, FI, HU) a "Open Symposium Reader" v angličtine.

Marcus Ludescher add-life@uni-graz.at

<http://add-life.uni-graz.at/>

COM-for-Skills

Produkty: elektronická brožúra, ktorá obsahuje opisy prípadov, osvedčené postupy a tematickú zbierku materiálov vo vzťahu k systému vzdelávania dospelých s osobitným dôrazom na definície a hodnotenie kompetencií, uplatňovanie IKT pri rozvoji zručností zamestnateľnosti a podnikania. (HU, PT, ES)

Mayte Gallego Garrido

mayte@fundecyt.es

EAGLE

Európske prístupy k medzigeneračnému celoživotnému vzdelávaniu

Produkty: EAGLE Portal , Observatory a Toolkit for Intergenerational Activities - overený a validovaný plánovací mechanizmus pre ľudí, ktorí plánujú nové projekty, ako aj pre tých, ktorí sa snažia reflektovať a zlepšiť existujúcu prácu, vrátane hĺbkového dotazníka na hodnotenie projektov (EN).

Súbor nástrojov EAGLE pre medzigeneračné aktivity bol vytvorený s cieľom pomôcť zainteresovaným stranám premýšľať o tom, prečo sú medzigeneračné aktivity pre komunitu dôležité, a poskytnúť rámec pre plánovanie, realizáciu a monitorovanie medzigeneračných aktivít.

Thomas Fischer thomas.fischer@fim.uni-erlangen.de

www.eagle-project.eu

Young need Old and Old need Young / Mladí potrebujú starých a starí potrebujú mladých

Medzinárodný workshop a výstava

Produkty: Metodiky a obsah seminárov.

Ute Wannig ute.wannig@cil-frankfurt.de

www.cil-frankfurt.de

Inter-generational Learning / Medzigeneračné vzdelávanie

Od diagnostiky k hodnoteniu vplyvu

V rámci projektu budú definované metodiky a nástroje určené na splnenie špecifických požiadaviek vzdelávania starších ľudí, ako sú motivácia, obsah skúseností, komunikácia a spôsoby prenosu.

Luisa Moar moar@agfol.it

www.crossages.uv.ro

Európske usmernenia pre neskoršie vzdelávanie v medzigeneračnom, medzikultúrnom a na IKT založenom prostredí

Projekt poskytne usmernenia a normy kvality pre učiacich sa, vzdelávacie inštitúcie a školiteľov, ktorí sa zaoberajú neskorším vzdelávaním, najmä v medzigeneračnom, medzikultúrnom a IT prostredí.

Wali Berger wali.berger@bfi-stmk.at

www.ianusllp.com

INTERGEN

Medzigeneračná výmena poznatkov

Cieľom projektu je vytvoriť učebné materiály na realizáciu "medzigeneračných workshopov zameraných na výmenu zručností", ktoré umožnia dvom generáciám nevidiacich alebo slabozrakých ľudí.

Mokrane Boussaid ebuoffice@euroblind.org

www.euroblind.org

DIGITAS - Digitálny azyl pre žiadateľov o azyl

Rýchlokurz mediálnej výchovy pre rodičov a starých rodičov

DIGITAS pripraví kurz odbornej prípravy, ktorý bude k dispozícii v databáze odbornej prípravy ComeniusGrundtvig a ktorý bude poskytnutý školiteľom a učiteľom v oblasti vzdelávania dospelých.

Lucian Branea lucian.branea@gmail.com

<http://digitas.epsilon3.info/> svedectvá a diskusie v rámci širokého

ILSE

Medzigeneračné vzdelávanie v školách v Európe

Partnerstvo ILSE zozbieralo dostatok medzinárodných dôkazov, ktoré potvrdzujú, že medzigeneračné programy v školách nielenže zlepšujú možnosti celoživotného vzdelávania pre starších dospelých, ale predstavujú aj účinný model na podporu významného prínosu starších ľudí pre spoločnosť.

NIGEL

Medzigeneračné vzdelávanie v Európe

Brožúra s 10 príkladmi medzigeneračných vzdelávacích aktivít, CD s dokumentáciou z európskeho kolokvia o medzigeneračnom vzdelávaní. (EN, DE)

Iris Marreel dialog-der-generationen@pfefferwerk.de

www.generationendialog.de

TRAMP

Nadnárodná mobilita starších ľudí

Produkty: databáza údajov o projektoch zameraných na medzigeneračné remeslá v Európe a kompilácia s metódami a odporúčaniami pre nadnárodné výmenné programy pre seniorov v oblasti medzigeneračných remeselných programov. Projekt spolufinancovaný v rámci programu ENEA.

Jürgen Lange lange@aulnrw.de

<http://tramp.pef.czu.cz/>

INTERGENERAČNÉ ZAPOJENIE DO SOCIÁLNEJ PARTICIPÁCIE

TEDDY BEAR - Spájanie starších znevýhodnených a zdravotne postihnutých s mladými ľuďmi prostredníctvom aktívneho spomínania

Produkty: Metodika práce zahŕňajúca starších ľudí (50+) vrátane ľudí trpiacich miernou demenciou/Alzheimerovou chorobou a deti/ mládež, ktorí študujú dejiny 20. storočia.

Bernard Godding info@e-c-a.ac.uk

www.e-c-a.ac.uk/teddybear

Memorieinrete Zagarolo - Dom spomienok a stretnutí medzi ľuďmi

Produkty: Metodika face to face založená na priamom medzigeneračného dialógu, do ktorého sa zapojili občania rôznych vekových kategórií.

Isabella Di Stefano isabella.distefano@upter.it

www.memorieinrete.org

Projekt rodinnej gramotnosti

Produkty: Niekoľko správ a prvá kniha o rodinnej gramotnosti a cvičebnica pre praktických lekárov. (EN)

Deniz Senocak deniz.senocak@acev.org

www.unesco.org/education/uie/QualiFLY

STAC - Stratégie smerom k aktívnemu občianstvu

Produkty: Správy a dokumenty o vzdelávaní v oblasti IKT a aktívnom občianstve pre starších občanov (EN)

Daniela Grignoli grignoli@animol.it

www.seniorcommunication.eu

CASTIIS - Centrum sociálnej pomoci starším ľuďom a deťom

Produkty: Centrum sociálnej starostlivosti s ročným plánom medzigeneračných aktivít (PT, EN)

Madalena Malta madalenamalta@castiis.pt

www.castiis.pt

The memory line / Linka pamäti - medzigeneračné učenie a komunikácia

Produkty: Teoreticko-praktický model, ktorý sa v projekte experimentuje, sa môže použiť pre rôzne cieľové skupiny: mladých ľudí, ktorí zanechali štúdium, dlhodobo nezamestnaných, zdravotne postihnutých, závislých a starších ľudí. (EN)

Bruna Angela Franzinelli brunafranzinelli@virgilio.it

www.memoryline.org

E A S Y - Európska aktivácia seniorov a mládeže

Produkty: Projekt bol zameraný na porovnanie vnímania a vyjadrovania európskej identity seniormi a mládežou v miestnom vzdelávacom prostredí.

William Devlin wdevlin@belfastmet.ac.uk

www.belfastmet.ac.uk

Učenie seniorov a cestovanie v priestore a čase

Uľahčiť solidaritu a komunikáciu medzi mladšími a staršími ľuďmi v neformálnom vzdelávacom prostredí.

Ana Tabares Martínez ana.tabares@concellodelugo.org

www.concellodelugo.

InCreaSe - Medzikultúrna tvorivosť seniorov. Európska mobilná vzdelávacia akadémia

InCreaSe je putovná vzdelávacia akadémia pre kultúrne vzdelávanie a účasť starších ľudí v Európe vrátane medzigeneračných a medzikultúrnych prístupov.

Almuth Fricke fricke@ibk-kultur.de

www.increase-project.eu

SEELERNETZ - Seniori v Európe sa učia v sieťach

Projekt vymedzí európsky model nízkoprahového prístupu k sociálnym sieťam s cieľom umožniť starším ľuďom získať zručnosti.

Brigitte Kukovetz koester@fogera.de

www.seelernetz.eu

Študenti - dôchodcovia - Medzigeneračné Vzdelávacie krúžky

Výstupom projektu bude medzigeneračné e-learningové prostredie založené na medzigeneračných vzdelávacích krúžkoch študentov a dôchodcov.

Irena Rašková irena_rashkova@yahoo.com

www.sturet.eu

Computeria - medzigeneračné riešenie na posilnenie postavenia

Cieľom projektu je poskytnúť mladým a starším ľuďom príležitosti na vzdelávanie a poradenstvo, aby sa lepšie integrovali starší občania s mladšími a naopak.

Siegfried Zimmermann s.zimmermann@opera-socialis.de

http://oegb.de/moodle

SILVER - Stimulovanie učenia sa IKT pre aktívnych EU seniorov

V rámci projektu sa vytvorí komunitné prostredie založené na vedomostiach, ktoré bude fungovať ako otvorený inovačný systém s cieľom vytvoriť komunity starších, študentov, učiteľov a ďalšíchzainteresovaných strán.

Mirta Michilli

m.michilli@mondodigitale.org

MEDZIGENERAČNÁ PRAX V PRÁCI

Prenos zručností a technických znalostí

Tento projekt sa týka odovzdávania zručností a know-how z jednej generácie na druhú v oblasti umeleckých alebo remeselných činností, najmä tých, ktoré sa týkajú zachovania architektonického dedičstva.

Charles Antoine Pasqualini patrimoine@oec.fr

<http://tcast.oec.fr>

Medzigeneračný sociálny kapitál seniorov

V rámci projektu sa využije potenciál starších pracovníkov, najmä ak sú pred dôchodkom, a podporí sa prenos individuálneho know-how a kompetencií na nové generácie pracovníkov v podnikoch.

Giovanna D'Alessandro erifo@erifo.org

www.sisc-project.eu

Generačná výmena v učiteľskej profesii

Tento projekt vytvára systematické modely vzájomnej spolupráce založené na scenároch pre interakciu medzi skúsenými a začínajúcimi učiteľmi.

Esa Niemi esa.niemi@oulu.fi

www.2agepro.psy.lmu.de

Medzigeneračné učenie a prenos prierezových zručností súvisiacich s podnikateľským riadením

V rámci projektu sa určia a otestujú spôsoby prenosu zručností starších manažérov/podnikateľov na mladých.

Cristina Zurita csancristoval@camara-ovi.es

www.patronproject.org

BUDOVANIE BUDÚCEHO MEDZIGENERAČNÉHO DIALÓGU

Mix'âges Angers

Produkty: Niekoľko aktivít (projekt trvá už 10 rokov), vr. každoročný medzigeneračný festival "Mix'âges" (od roku 2002)

Loïc Toubanc loic.toubanc@ville.angers.fr

www.angers.fr

VIVER - Rozvoj kreatívnych medzigeneračných vzťahov

VIVER, spolufinancovaný v rámci iniciatívy Equal, spája päť miestnych sietí, z ktorých každá združuje podniky, školy, miestne orgány, zdravotnícke a iné inštitúcie sociálnej starostlivosti.

Hlavným prvkom stratégie partnerstva, ktorej cieľom bolo prispôsobiť medzigeneračné vzťahy novej realite rodinného života, bolo zavedenie inovatívneho profesijného profilu: "medzigeneračný animátor".

Druhý okruh činností VIVER bol zameraný na miestne podniky, najmä na malé a stredné podniky, a jeho

cieľom bolo podporiť ich pri zavádzaní a posilňovaní politik v oblasti rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom.

Teresa Pinto vida@viver.org

www.projectotio.net a www.viver.org

Kapitola IV. Základné princípy medzigeneračnej praxe

Hoci existuje viacero definícií a opisov medzigeneračnej praxe, väčšina z nich má silnú príbuznosť s bežne používanou medzinárodnou definíciou:

Cieľom medzigeneračnej praxe je spájať ľudí v účelných, vzájomne prospešných aktivitách, ktoré podporujú väčšie porozumenie a rešpekt medzi generáciami.

Táto definícia uznáva dôležitosť spájania mladých a starých ľudí, ale vníma ju v širšom kontexte spoločenstva vytvoreného z viacerých generácií.

V nasledujúcich riadkoch opíšeme súbor 8 základných zásad, ktoré musia odborníci z praxe a tvorcovia politik zohľadniť pri prijímaní medzigeneračných prístupov.

1 Vzájomné a recipročné výhody

Medzigeneračná prax (IP) je založená na zásade, že všetky zúčastnené generácie získavajú výhody. Spoločnou prácou obe skupiny zároveň zabezpečujú zachovanie dôležitých tradičných zručností pre budúce generácie.

2 Participatívnosť

Úspešná IP je založená na aspiráciách zúčastnených generácií. Ako pri každej úspešnej práci, ktorá sa týka skupín ľudí, sú účastníci plne zapojení do formovania programu a majú pocit vlastníctva a moci pri jeho formovaní a napredovaní. Dobrá IP je dynamická a spája generácie aj v rámci generácií.

3 Východiskom sú aktíva

Tradičný prístup k sociálnej politike a praxi sa najčastejšie používa na identifikáciu niečoho ako problému a následnú snahu o odstránenie týchto okolností alebo správania. Je založený na modeli, ak sa riešia deficity. IP je založená na aktívach. Pracuje s generáciami, aby im pomohol objaviť ich silné stránky, a potom na týchto aktívach stavia budovanie úspechu, porozumenia a vzájomného rešpektu.

4 Dobre plánované

Cieľom IP nie je nahradiť prirodzené väzby, ale odráža vedomú snahu o vytvorenie pozitívnych zmien, ktoré dopĺňajú prirodzene prebiehajúce procesy. Je založená na štruktúrovaných programoch alebo projektoch a je dokázané, že zásady dobrej tvorby programov sú pre úspešnú IP rovnako dôležité ako pre akýkoľvek iný projekt.

5 Kultúrne založené

Bohatá kultúrna rozmanitosť, ktorá existuje v Európe, znamená, že nemôžu existovať spoločné programy, ktoré by fungovali vo všetkých prostrediach. Aj keď zásady, na ktorých je založený prístup, môžu byť rovnaké, potreby, kontext a postoje ľudí sa môžu značne líšiť.

6. Posilňuje komunitné väzby a podporuje aktívne občianstvo

IP podporuje zapojenie ľudí z rôznych generácií do vzájomných vzťahov a vzťahov s okolím. Dôraz na pozitívne prepojenie, uznanie a využívanie silných stránok ľudí je veľmi účinným spôsobom budovania silnejších, lepšie prepojených komunit s vyšším sociálnym kapitálom a občanmi, ktorí sa viac zapájajú do miestnej demokracie a sociálnych problémov.

7. Výzva proti ageizmu

Mladí a starí ľudia sú v rôznej miere obeťami ageistických postojov v celej Európe. IP poskytuje generáciám mechanizmus na vzájomné stretávanie sa, spoločnú prácu a skúmanie a na základe toho znovuobjavenie skutočností, kto v skutočnosti sú a čo môžu získať z väčšej angažovanosti s ostatnými generáciami.

8. Interdisciplinárne

V posledných rokoch viedla rastúca profesionalizácia k čoraz väčšej špecializácii v oblasti odbornej prípravy a rozvoja. IP poskytuje prostriedok a príležitosť na rozšírenie skúseností odborníkov, aby pracovali inkluzívnejším spôsobom a zapojili sa do krížového vzdelávania s inými skupinami, čo im umožní oveľa širšie uvažovať o tom, ako vykonávajú svoju prácu.

Kapitola V. Deväť krokov k úspechu

Zatiaľ čo existuje množstvo Medzigeneračných príručiek „ako na to“, neexistuje príručka, ktorá by vyhovovala všetkým komunitám, potrebám alebo medzigeneračným stratégiám.

Shannon Jarrott, 2007

Existuje široká škála príručiek, sprievodcov, súborov nástrojov a podobných zdrojov týkajúcich sa medzigeneračnej praxe (IP), ktoré vznikli na základe skúseností z praxe, výskumu alebo kombinácie oboch.

Didaktické materiály alebo výskumné štúdie sú veľmi dôležité pre orientáciu v tom, prečo, s kým, čo, ako, kde a kedy by sme mali začať IP. Je to tiež veľmi dôležité uvedomiť si, že neexistuje žiadny "dokonalý vzorec" na vytvorenie úspešného IP. Je to zodpovednosť každého profesionála plánovať, experimentovať a vyhodnocovať svoje praxe. To znamená, že každý odborník musí skúšať, chybovať a skúšať znova a zakaždým sa naučiť, ako robiť veci lepšie a efektívnejšie.

Vyplyva to z prehľadu literatúry o medzigeneračných programoch, Springate et al (2008, s. 15) identifikuje súbor kľúčových faktorov úspechu, zoskupených do šiestich okruhov, ktoré môžu viesť činnosti k "najlepším postupom":

UDRŽATEĽNOSŤ

- Dlhodobý prístup
- Financovanie
- Monitorovanie a hodnotenie

STAFFING

- Zručnosti a odborná príprava
- Záväzok a nadšenie
- Čas a dostupnosť
- Stabilita

AKTIVITY

- Formované účastníkmi
- Zúčastnené
- Rôznorodé a rozmanité
- Zamer anénarozvojvzťahov

ÚČASTNÍCI

- Príprava
- Charakteristika starších dobrovoľníkov
- Zabezpečenie vzájomných výhod

ORGANIZÁCIA

- Plánovanie
- Časový plán
- Doprava

PARTNERSTVÁ

- Strategické zapojenie
- Prevádzkové vzťahy

IP sú hlboko prepojené s hodnotami, osobnými a rodinným presvedčením, kultúrnymi odkazmi, fyzickým prostredím a ďalšími faktormi, ktoré sa v jednotlivých komunitách a krajinách líšia. Pri

takejto rozmanitosti faktorov je dôležité posúdiť silné stránky, slabé stránky, príležitosti a hrozby (SWOT analýza), ktoré sa týkajú navrhovaného projektu.

Prínosy IP sú v literatúre široko identifikované, ale predtým, ako začnete, je dôležité odpovedať si najprv na jednu kľúčovú otázku:

1. Prečo ja, moja inštitúcia alebo moja komunita potrebuje realizovať IP?

Reflexia: Odpoveď na túto otázku musí zahŕňať základné princípy uvedené v predchádzajúcej kapitole a nesmie byť zodpovedaná len jedným hlasom. Buďte katalyzátormi, ale nepostupujte sami. Pretože IP je o prepájaní generácií, spájanie ľudí a vyžaduje od komunity, inštitúcií a ľudí skutočnú túžbu zažiť a učiť sa od seba navzájom a je dôležité orientovať sa na to, prečo, s kým, čo a ako, spoločne. **Teória:** sociálno-demografické trendy, aktívne starnutie, medzigeneračné vzťahy a politika, komunitný rozvoj, aktívne občianstvo

Okrem tejto základnej otázky ďalej uvádzame súbor otázok, ktoré vyplynuli z výskumu MATES a ktoré sa zameriavajú na najčastejšie vnímané prekážky súvisiace s duševným vlastníctvom. Pri každej odpovedi navrhujeme záchytné body pre intervenciu (**Praktické rady**), podnety pre ďalšie uvažovanie (**Reflexia**) a kľúčové slová pre ďalšie čítanie (**Teória**). Väčšina navrhovanej literatúry je dostupná na webovej stránke MATES.

2. Ktoré generácie mám spojiť?

Reflexia: Aj bez hlbokej znalosti teoretických modelov o priebehu života je ľahké akceptovať, že dieťa vo veku 3 rokov bude mať úplne iné záujmy ako iné dieťa vo veku 9 rokov, aj keď patria do rovnakej chronologickej generácie. To isté sa dá aplikovať na osobu 65-ročnú a inú 75-ročnú, aj keď patria do rovnakej sociálnej generácie. Zamyslite sa nad spoločnými záujmami a motívami účastníkov, ako keby boli bez veku a neboli formované generačnými stereotypmi. **Teória:** dĺžka života, priebeh a cyklus: teórie a modely, intergenerálna socializácia.

3. Ako môžem zapojiť komunitu?

Praktické rady: Vytvorte zoznam inštitúcií, ktoré (vo vašej komunite), poskytujú služby mladým alebo starším: ako môžu interagovať nad rámec svojich tradičných úloh? Ako vytvoriť synergie a zdieľať miestne zdroje? Začnite v malom. Oslovte malý počet relevantných inštitúcií s veľmi konkrétnym cieľom alebo nápadom, ktorý zodpovedá potrebám komunity, a vysvetlite im výhody IP. Zorganizujte stretnutie s miestnymi zainteresovanými stranami a pozvite odborníka so skúsenosťami v oblasti IP, aby ste začali miestnu diskusiu a povedomie komunity o medzigeneračnej politike. Definujte ciele a úlohy, úlohy a zodpovednosti (dobrovoľníci/profesionáli), rámcové požiadavky a udržateľnosť realizácie programu. **Reflexia:** Rovnosť príležitostí pre všetky vekové kategórie, antidiskriminácia, medzikultúrne otázky, sociálna inklúzia, multidisciplinarita, medzirezortné myslenie, vytváranie sietí.

4. Ako môžem zapojiť účastníkov patriacich do rôznych vekových skupín?

Praktické rady: Začnite v malom, je to dobrý spôsob, ako začať. Na prvé skúsenosti stačí skupina 8-10 osôb. Pri niektorých aktivitách môže byť potrebné predchádzajúce stretnutie so samostatnou prípravou jednotlivých generácií pred ich spoločným stretnutím. Účastníci musia byť zapojení od prvých fáz plánovania, rozhodovať o úlohách, aktivitách, témach a všetkých druhoch "malých" detailov: doprava, občerstvenie/obed, fotografie/textová registrácia, úlohy účastníkov atď. Plánujte veľmi starostlivo - úplne do najmenších detailov a buďte pripravení improvizovať do poslednej minúty na neočakávané situácie. **Teória:** teórie neangažovanosti, konflikty, ambivalencia a solidarita medzi generáciami, medzigeneračná komunikácia a učenie.

5. Ako si vybrať najlepšiu metódu na prepojenie generácií?

Reflexia: Neexistuje jedna najlepšia metóda, ktorá by vyhovovala všetkým situáciám. Avšak niekoľko vzdelávacích a tvorivých metódik sa dá prispôbiť IP. Niektoré z týchto metód boli použité v rámci projektov uvedených v kapitole III na aktiváciu komunikácie a vzájomné učenie, napr. autobiografické

metódy, samoriadené učenie, mentoring, transformačné učenie a praktické skupiny. pedagogika, teórie vzdelávania dospelých, andragogika a gerontagogika, písomné a slovesné umenie, divadelné umenie.

6. Ako zistím, či som na správnej ceste?

Praktické rady: Hodnotenie je dôležitým faktorom na zlepšenie a rozvoja vášho IP. Predtým, ako začnete, môžete si naplánovať svoju IP v súlade s týmito rozmermi kvality (uvedené na strane 4 tejto príručky): posilnenie postavenia, začlenenie, prispôsobivosť, užitočnosť, udržateľnosť a pomer nákladov a prínosov. Tri jednoduché otázky účastníkom na konci každej aktivity postačia na to, aby vyhodnotili ich spokojnosť a zlepšili svoju IP v budúcnosti: Čo sa podarilo? Čo sa nedarí? a Ako by sa IP mohla zlepšiť?. Na inštitucionálnej úrovni sa odporúča hlbšie hodnotenie, ktoré sa vykonáva cyklicky a je zamerané na každú fázu IP. **Teória:** Hlavní autori na štúdium: Kuehne & Collins, 1997; Bernard & Ellis, 2004; Newman & Larkin, 2006.

7. Ako získam finančnú podporu?

Praktické rady: Nájsť podporu na založenie alebo udržanie IP nie je len o peniazoch. Spíšte všetky zdroje, ktoré potrebujete na rozvoj IP (priestory, didaktické materiály, dopravu, voľný vstup na kultúrne miesta atď.), a adresujte žiadosti inštitúciám, ktoré ich môžu poskytnúť bezplatne. Venujte pozornosť možnostiam získania grantov podporovaných štátnymi a miestnymi orgánmi, nadáciami a súkromnými spoločnosťami. Európska komisia má niekoľko programov na udeľovanie grantov na projekty na európskej úrovni. Program celoživotného vzdelávania, akcia Grundtvig, má špecifickú prioritu „medzigeneračné učenie“ (<http://eacea.ec.europa.eu>). Vytvorte si vlastný zdroj financovania predajom výrobkov z duševného vlastníctva alebo poskytovaním platených služieb.

8. Ako sa môžem vyvinúť z intergeneračného projektu ku komplexnejšiemu medzigeneračnému programu?

Praktické rady: Podelte sa o svoje vedomosti, skúsenosti a pochybnosti, nadviažte kontakt s inými odborníkmi z praxe, investujte do vlastného celoživotného vzdelávania, zlepšujte svoje zručnosti: Medzigeneračné kurzy na európskej úrovni, ktoré sú bezplatné, nájdete v databáze školení Grundtvig: <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase>. Rozšírte sieť kontaktov a partnerských inštitúcií.. Nebojte sa skúšať nové skúsenosti a prístupy. **Teória:** Teórie vnútornej a vonkajšej motivácie, modely posilnenia postavenia komunity.

9. Kde nájdem zmysluplnú literatúru o IP?

Na webovej platforme MATES nájdete stále rastúcu databázu zdrojov, vrátane úplných prístup k dokumentom vo formáte PDF, katalóg kníh a časopisov, knižnicu projektov a odkazy na príslušné webové stránky. www.matesproject.eu

Kapitola VI. Odporúčania a závery

Wendy: Rodičia chceli, aby som vyrástla.

Kapitán Hook: Dospievanie je taký barbarský obchod, plný nepríjemností. (...)

Peter: Nie, ja nevrastiem! Nemôžete ma prinútiť!

Peter Pan, autor: James Barrie (1860 - 1937)

Musíme vymyslieť ďalšiu etapu života (starší vek), ktorá nám umožní správnu kombináciu poézie a hospodárnosti.

David Nee, 2003

V roku 2007 OSN definovala medzigeneračnú solidaritu (IG solidarita) "ako sociálnu súdržnosť alebo integráciu medzi generáciami" a posilnila myšlienku, že "umožňuje odovzdávanie vedomostí a kultúry prostredníctvom generačnej vzájomnej závislosti a interakcie medzi všetkými vekovými kategóriami: vrátane mladých ľudí a ľudí v strednom a staršom veku".

Táto príručka vznikla v rámci projektu s názvom "Mainstreaming medzigeneračnej solidarity". Skráteno MATES. Je zjavne utopické predkladať myšlienku, že medzigeneračná prax (MP) môže vyriešiť všetky problémy, ktoré neustále vytvárajú konflikty, vylúčenie a nerovnosť medzi rôznymi generáciami. IG solidarita sa týka politických a administratívnych paktov, ako je napríklad systém sociálneho zabezpečenia, ale aj známej a sociálnej solidarity. Okrem toho ide o idylické hľadanie lepšieho sveta, v ktorom môžu ľudia rôzneho veku žiť a zdieľať život spoločne ako "kamaráti".

Očakávame, že touto príručkou prispejeme k podpore realizácie medzigeneračných projektov, pričom dúfame, že tieto projekty doplnia a začlenia solidaritu medzi generáciami do všetkých oblastí života prostredníctvom procesov učenia a osvojovania si vedomostí formálnym, neformálnym alebo náhodným spôsobom.

Na operatívnejšej úrovni je cieľom MATES-u poskytnúť rámec pre prácu, ktorá bola vykonaná a ktorú je ešte potrebné vykonať na európskej úrovni. V predchádzajúcich kapitolách sme predstavili 37 projektov. Teraz predstavíme niekoľko nápadov, ako pokračovať ďalej, v rámci 5 rôznych oblastí. Tak ako v živote, aj tieto oblasti spolu súvisia a prekrývajú sa, preto návrhy uvedené v každej z nich možno použiť alebo prispôbiť inej.

ZLEPŠENIE METÓD A UČEBNÝCH OSNOV MEDZIGENERAČNÉHO VZDELÁVANIA

V tejto oblasti sa vykonáva značný objem práce, či už vo formálnom, neformálnom alebo informálnom vzdelávaní. Niektoré oblasti však ešte nie sú pokryté:

- Definícia špecifického profilu kompetencií pre medzigeneračného odborníka/facilitátora/animátora. To môže pomôcť spoločenskému uznaniu a overeniu zručností tých, ktorí už v tejto oblasti pracujú;
- Vývoj učebného plánu "školenia pre školiteľov";
- Začlenenie vzdelávacích modulov do univerzitných študijných programov, študenti sa vydávajú na všetky druhy akademických dráh: sociálna starostlivosť, psychológia, medicína, architektúra, učiteľstvo, dizajn, právo atď;
- Poskytnúť ďalšie možnosti vzdelávania odborníkom, ktorí už sú na trhu práce, pracujú s mladými alebo staršími ľuďmi, ale cítia potrebu ďalších zručností a schopností na začatie IP;
- Poskytnúť možnosti neformálneho a informálneho vzdelávania špecifickým skupinám v spoločnosti, ako sú pracovníci masmédií, politici na miestnej a národnej úrovni, osoby zodpovedné za plánovanie a výstavbu miest alebo iných otvorených priestorov, pracovníci v oblasti marketingu a reklamy atď;
- Rozšíriť oblasť poznatkov o determinantoch medzigeneračného učenia a procesu výmeny kultúry/hodnôt. Napr: Ako by sme mali zvažovať tak rozmanité faktory, ako je emocionálna a motivačná angažovanosť účastníkov IP, obsah učebných osnov, sociálne prostredie a iné faktory v procese vzdelávania a učenia?
- Intergeneračné a rodinné vzdelávanie sa buduje na základe niektorých upravených zásad vzdelávania dospelých. Musíme skúmať a experimentovať s rôznymi prístupmi, plánovanými z pohľadu mladého človeka.

MEDZIGENERAČNÉ ZAPOJENIE DO SOCIÁLNEJ PARTICIPÁCIE

Ide o rozsiahlu oblasť, ktorá je zároveň prioritným cieľom väčšiny projektov. Možno identifikovať niektoré čiastkové položky, ktoré si zaslúžia pozornosť:

- **Rovnosť a nediskriminácia** je jednou zo základných zásad duševného vlastníctva a je široko a hlboko vyjadrená vo všetkých projektoch. Niektoré oblasti sa však stále berú do úvahy zriedkavejšie, a to:
 1. Vzájomné prepojenie (viacnásobná diskriminácia) medzi vekom a inými dôvodmi diskriminácie: pohlavie, sexuálna orientácia, zdravotné postihnutie, etnický pôvod alebo náboženstvo;
 2. Medzigeneračné vzdelávanie prispieva k multikultúrnej a multietnickej spoločnosti, aby sa stala súdržnejšou a pokojnejšou;
 3. Prerušenie začarovaného kruhu vnímania niektorých sociálnych skupín (z generácie na generáciu). napr. zdravotne postihnutí, Rómovia atď.
- **Kultúra** je ďalšou dobre preskúmanou oblasťou, či už v rámci spomienkových aktivít alebo spoločných tvorivých umeleckých aktivít. Túto oblasť by bolo možné preskúmať aj v iných dimenziách a zapojiť do nej rôzne skupiny, napríklad migrantov, ľudí s mentálnym postihnutím (napr. pacientov s Alzheimerovou chorobou) a iné.
- **Technológie:** Počítač a internet sú hlavným predmetom rozsiahleho počtu projektov. Dôležité je riešiť aj ďalšie oblasti "digitálnej priepasti", a to zavedením technológií každodenného života do projektov programu celoživotného vzdelávania (LLL projekty), napr:
 1. služby elektronickej verejnej správy;
 2. Všetky typy informačných a asistenčných technológií, ktoré dokážu zabezpečiť lepšie životné prostredie;
 3. Úloha technológií v sociálnych otvorených priestoroch na podporu zmysluplných vzdelávacích aktivít;
 4. Experimentálne technológie na zníženie jazykových bariér medzi Európanmi.
- **Občianska angažovanosť** prostredníctvom dobrovoľníckej práce je v projektoch celoživotného vzdelávania veľmi populárna a úspešná, ale možno zvážiť aj iné prístupy. Musíme mať na pamäti, že mnohí starší ľudia v Európe žili v represívnych politických režimoch. Je potrebné ich informovať a posilniť ich postavenie o ich právach, o tom, ako ich vyjadriť a ako môžu prispieť k lepšej "sociálnej Európe". Mladšie generácie by mali spolupracovať so staršími, pomáhať im uplatňovať ich demokratické práva (ako účasť na zmene miestnych a vnútroštátnych politík) a viesť ich k pochopeniu a uplatňovaniu niektorých "nových práv" alebo súčasných životných štýlov, ako sú práva spotrebiteľov alebo recyklácia / "zelené povedomie".
- **Zdravie:** Vzhľadom na to, že IP môžu zlepšiť pocit pohody a zdravia účastníkov, tento prínos je často sekundárnym dôsledkom, a nie priamym cieľom. IP, ktoré sú všeobecne zamerané na šport, výživu alebo životný štýl, by mohli zúžiť svoj účel a snažiť sa prispieť k prevencii širokého spektra správania alebo dokonca niektorých patologických stavov: Napr.: tabak, drogy, anorexia, depresia, aids, samovražda atď. IP zahŕňajúce ľudí s demenciou nie sú dostatočne rozvinuté a vyžadujú si ďalší výskum (Travis, 1996; Bressler, 2001; Jarrott a Bruno, 2003).
- **Spoločenské problémy** sú v moderných spoločnostiach rôznorodé a mimoriadne dôležité. Mali by sa riešiť z medzigeneračného hľadiska. Napr. zosúladenie práce a rodiny, šikanovanie, týranie starších ľudí, bezdomovectvo, vedecká negramotnosť, kriminalita mladistvých, izolácia starších ľudí atď.

MEDZIGENERAČNÁ PRAX V PRÁCI

Táto oblasť je stále nedostatočne preskúmaná a experimentovaná. Väčšina projektov zavádza do praxe "podobný" postfiguratívny model učenia (Mead, 1970), v ktorom sa mladší učia od dospelých. Možno preskúmať aj niektoré ďalšie rozmery:

- Prefiguratívny model učenia: Starší sa učia od mladých, okrem IKT alebo jazykov aj iné predmety;

- Intergeneračné podnikanie a samostatné zamestnávanie mladých a starších;
- Výmena znalostí na pracovisku, ktorá umožní rôznym generáciám rozvíjať nové zručnosti a porozumenie celej pracovnej sily;
- Medzigeneračné partnerstvá medzi mladšími a staršími majiteľmi alebo manažermi rodinných podnikov, ktorí sú blízko dôchodku a nemajú k dispozícii biologickú rodinu, ktorá by ich dokázala nahradiť;
- IP má veľký potenciál na vytváranie nových pracovných príležitostí, ako aj nových služieb, ktorý je potrebné preskúmať.

MEDZIGENERAČNÉ BÝVANIE A VONKAJŠIE PRIESTORY

V rámci tejto typológie sa našli niektoré projekty, hoci bez priameho prepojenia s programom celoživotného vzdelávania. Okrem už spomínaných informačných kampaní a školení pre špecifickú verejnosť (napr. architektov, urbanistov atď.) je stále potrebné:

- "Odghettoizovať" vzdelávacie priestory. Demokratizácia prístupu k miestam odbornej prípravy a vzdelávania pre rôzne skupiny verejnosti. Napr. deti alebo starší ľudia do letných univerzitných škôl alebo vysokoškolskí študenti do akadémií pre seniorov. Pomôže to generačnej demystifikácii a zlepšiť zručnosti budúcich odborníkov;
- Rozšírenie počtu a zviditeľnenie miest neformálneho vzdelávania zvýši povedomie a uznanie verejnosti o tom, ako sa učiť mimo "oficiálnych priestorov" a ako možno vzdelávanie zatraktívniť a spopularizovať. Napr. umelecké galérie na voľných priestranstvách vo vidieckych oblastiach, autobusy pokryté poéziou v mestách, malé vzdelávacie posolstvá na materiáloch každodenného života (lístky, papierové tašky na potraviny atď.);
- Prieskum záujmu/potreby špecifických "medzigeneračných priestorov" a aké by mali mať pravidlá.

BUDOVANIE BUDÚCEHO MEDZIGENERAČNÉHO DIALÓGU

Odvolávať sa na "staré" tradičné modely rodiny a spoločnosti je dôležité, ale budúcnosť je založená na nových modeloch, nových vzťahoch a napätiach.

Teraz je výzvou identifikovať, pochopiť a koordinovať úsilie o vybudovanie kultúry "MATEShip" namiesto generačného mutizmu.

Aktivity založené na skutočnej vekovej rovnosti (v protiklade k tomu, "kto koho potrebuje") sú veľmi dôležité a musia sa experimentovať aj mimo festivalov, súťaží a iných kultúrnych IP. Tí, ktorí sa ujali vedenia tohto druhu aktivít bez vekovej nerovnosti, majú dobrú pozíciu na to, aby ukázali nové cesty.

Medzigeneračné výmeny, ktoré v minulosti prebiehali spontánne na úrovni rodiny, sa musia rozvíjať, aby držali krok s vývojom spoločnosti. Je na odborníkoch, aby predvídali nové trendy v spoločnosti a poskytli IP perspektívu do budúcnosti

PRIEREZOVÉ POZNÁMKY

Z analýzy projektov celoživotného vzdelávania vyplynul súbor prierezových dôkazov, z ktorých sme vybrali tri:

- Je potrebné, aby krajiny s vysokou koncentráciou poznatkov v tejto oblasti (napr. Nemecko, Taliansko, Španielsko a Spojené kráľovstvo) začlenili do budúcich partnerstiev "nováčikovské" krajiny a inštitúcie;
- Preklad konečných produktov do viacerých jazykov podporí prínos experimentálnych projektov na úrovni EÚ;

- Údržba webovej stránky počas a po skončení životnosti projektu bude mať zásadný význam. Medzigeneračné projekty nie sú jedinečné a pravdepodobne ani najzákladnejšie riešenie problémov sveta. Ale svet je o ľuďoch, ktorí generáciu za generáciou zachovávajú ľudstvo.

Solidaritu medzi generáciami ako základný faktor spoločenského vývoja nemožno nariadiť zákonom. Namiesto toho je na každom z nás, aby sme uplatnili malú časť ľudskej solidarity.

Dúfame, že táto príručka vám poslúži ako nástroj, ktorý vám pomôže pri presadzovaní medzigeneračnej solidarity vo všetkých oblastiach života.

Bibliografia

Odkazy alebo prístup k plným textom nasledujúcich publikácií sú k dispozícii na webovej stránke MATES: www.matesproject.eu

Bernard, M. and Ellis, S.W. (2004) How Do You Know That Intergenerational Practice. Works?: A Guide to Getting Started on Evaluating Intergenerational, Beth Johnson Foundation.

Bressler, J. (2001) The impact of intergenerational programs on long-term care residents. Poster at Gerontological Society of America, November 2001.

Fischer, T. (2008): Intergenerational Learning in Europe – Policies, Programmes & Practical Guidance. Final Report. European Approaches to Inter-Generational Lifelong Learning. Institute for Innovation in Learning. University of Erlangen-Nürnberg, Erlangen, p 15.

Gander, M. (2007) Jugend mit Wirkung“. Ein Praxisbeispiel in: Jakob, Mariana Christen und Strohmeier, Rahel (Hrsg.). Werkstattheft Generationen im Blick. Hochschule für soziale Arbeit, Luzern, p. 22 f.

Hatton-Yeo, A., Ohsako, T. (Ed.) (2000) Intergenerational Programmes: Public Policy and Reserch Implications. An International Perspective. The UNESCO Institute for Education (Hamburg, Germany). The Beth Johnson Foundation (Stoke-on-Trent, England) page 5f.

Jarrott, S. (2007) Programs that affect Intergenerational Solidarity. Interagency Expert Group Meeting. New York, 30-31 May, 2007.

Jarrott, S. E., Bruno, K. A. (2003). Intergenerational Activities Involving Persons with. Dementia: An Observational Assessment. American Journal of Alzheimer's Disease and Other Dementias 37 Volume 18, Number 1, January/February 2003

Kuehne V. S., Collins C. L., 1997. Observational research in intergenerational programming: Need and opportunity. Journal of Gerontological Social Work 28: (3) 183-193.

Kinder-und Jugendfilmzentrum in Deutschland (2009): Intergenerative Videoarbeit. Ein Praxishandbuch. KJF, Remscheid.

Margaret Mead, Culture and Commitment: A Study of Generational Gap (Garden City: Natural History Press, 1970)

Mercken, C. (2004): Education in an ageing society. European trends in senior citizens' education. PEFETE-project publication. Odysee. Sittard. Chapter 4.3, page 59-63.

Müller-Schöll, A (1998) Die Bedeutung des intergenerationellen Dialogs vor dem Hintergrund fundamentaler Veränderungen sozialer und demographischer Strukturen. In: Keil, Siegfried, Brunner, Thomas (Ed.): Intergenerationelles Lernen. Eine Zielperspektive akademischer Seniorenbildung. (Marburger Forum zur Gerontologie, Band 4) Grafenschaft: Vektor Verlag, page 49-72

Newman & Larkin (2006) The importance of evaluation intergenerational Together, The Generations United Magazine, Volume 11, Number 2

Spanning, Reingard (2008): Intergenerational learning in organisations (IGLOO) – Literature report – University of Innsbruck.

Springate, I., Atkinson, M. and Martin, K. (2008) Intergenerational Practice: a Review of the Literature (LGA Research Report F/SR262). Slough: NFER.

Travis, S. S., Stremmel, A. J., & Kelly-Harrison, P. (1996). Intergenerational programming for young children and dependent elders: Current status and future directions. *Activities, Adaptation, and Aging*, 20(2), 33-50.

United Nations Expert Group Meeting (2007) Intergenerational Solidarity: Strengthening Economic and Social Ties. Recommendations. 23-25 October 2007. United Nations Headquarters

Podakovanie

Oceňujeme a ďakujeme za ochotu a odhodlanie viac ako 100 ľuďom, ktorí sa zúčastnili na v rôznych fázach tvorby tejto príručky a podelili sa s nami o svoje vedomosti a skúsenosti.

Andy Limacher (Infoklick.ch, CH), Brian McKechnie (Senior Studies Institute, UK), Bruna Angela Franzinelli (Erre Effe srl, IT), Daniela Grignoli (Karel Kuypers Centre, BE), Dario Bracco (Centro Ricerche e Relazioni Cornaglia, IT), Davide Di Pietro (Lunaria, IT), Deniz Senocak (UNESCO Institute for Lifelong Learning, DE), Jim Soulsby (Association for Education & Ageing, UK), Gill Clarke (Derbyshire County Council, UK), Heydi Foster (Exchange House Travellers Service, IE), Isabella Di Stefano (UPTER – Popular University of Rome, IT), Jan Schmolling (Kinder- und Jugendfilmzentrum in Deutschland), Loïc Toublanc (Local Center of Social Acton, FR), Marcus Ludescher (Center for Continuing Education, Univ. Graz, AT), Martin Kilgus (IEIE – International Education Information Exchange), Martina Ruppreecher and Maria Waser (BFI Tirol, AT), Mayte Gallego Garrido (OTE, ES), Michael LaFond (id22: Institute for Creative Sustainability, DE), Mónica Duaigües (Fundació Caixa Catalunya, ES), Norma Raynes (Intergen, UK), Thomas Fischer (Institute for Innovation in Learning, DE), Ute Wannig (Christian Initiative International Learning, DE).

PT účastníci

Albina Oliveira, Alcídio Manuel Jesus (Junta de Freguesia de Gondomar), Alexandra Fabião (Câmara Municipal Vieira do Minho), Ângela Barbosa (Junta de Freguesia de Gondomar), Alexandra Lopes (Universidade do Porto), Adelaide Rodrigues Santos, Ana Filipa Silva, Ana Gomes, Ana Maria Cruz Leal (ISSS Porto), Ana Raquel Silva (Universidade Aveiro), Ana Rita Jordão (Cruz Vermelha de Macieira de Rates), Ana Teixeira (Junta de Freguesia da Sé), Andreia da Rocha Monteiro (ANOP), Artur Pinto (Câmara Municipal Lousada), Aurora Costa Mendes, Carla Alexandra de Oliveira Cardoso (Centro Cultural e de Solidariedade de Guifões), Carmo Lopes (Câmara Municipal do Porto), Célia Silva (Câmara Municipal de S.João da Madeira), Cláudia Povoas (Actualgest), Cristina Magalhães Leite, Elisa Maria Behringer, Elizabeth Ferreira Neves (Junta de Freguesia de Gondomar), Elizabeth Carina (Câmara Municipal de Guimarães), Fernanda Rodrigues dos Santos, Gonçalo Leitão Rodrigues (Centro Cultural e de Solidariedade de Guifões), António Madeiras (Centro Cultural e de Solidariedade de Guifões), Ida Costa, Inês Silvério dos Reis (Santa Casa da Misericórdia de Lisboa), Isabel Félix da Silva (Universidade Aveiro), Isabel Miranda (Câmara Municipal de Guimarães), Isabel Varandas, Isabel Varregoso (Instituto Politécnico Leiria), Joana Coutinho (Universidade do Porto), Joana Viana (Instituto Politécnico Leiria), Joaquim Feliciano Correia Costa (Escola Secundária da Lixa), José Sousa Soares (Universidade do Porto), Lília Abreu, Lília Pinto Prendas (Câmara Municipal de Matosinhos), Líliliana Raquel Santos (Universidade Aveiro), Lisa Veiga Nunes (Universidade Coimbra), Luísa Pimentel (Instituto Politécnico Leiria), Mário Madrigal (INEDEM), Manuel António Costa Matos, Manuel Pereira Amado, Manuela Amaral (Câmara Municipal Lousada), Madalena Malta (CASTIIS), Maria João Moreira, Maria José Bicudo (Universidade de Ponta Delgada - Açores), Maria Luísa Costa, Mário

Madrigal, Pedro Pimenta (Fundação Cupertino de Miranda), Raquel Sofia Ferreira Gonçalves, Renato Lemos Pinto de Azevedo, Rui Sá Andrade (Câmara Municipal de Matosinhos), Sónia Augusto (Centro Comunitário do Amial), Sónia Ribeiro Pinto (Actaugest), Sónia Lopes (Câmara Municipal de Guimarães), Stella António (ISCSP - UTL), Susana Oliveira (CNO Kerigma), Susana Popinsky (Associação Baptista Ágape), Teresa Dias (Câmara Municipal Vieira do Minho), Teresa Ramilo, Vera Costa e Silva, Zélia Maria Maia Reis (Santa Casa da Misericórdia da Trofa)

Prednášajúci na konferencii a reportujúci z Fóra

Hélène Banegas (European Commission, UE), Márcia Mendes (Agência Nacional ALV, PT), Padre Jardim Moreira (REAPN, PT), Alexandra Lopes (Universidade do Porto, PT), Iris Marreel (Projektbüro "Dialog der Generationen", DE), Lília Abreu (Laughter coaching, PT), Stella António (Universidade Técnica de Lisboa, PT), Teresa Almeida Pinto (Association VIDA, PT).

Predslov

Alexandre Kalache

Tím Grundtvig v EACEA (<http://eacea.ec.europa.eu>), za posúženie tejto Príručky.

Tím MATES

Association VIDA: Teresa Almeida Pinto, Paulo Tomás Neves, Iris Marreel, Alan Hatton-Yeo

Nooruse Maja: Uudo Laane

Å.Đ.ÔÇ.Â. : Xenofon Strimp,

COMPARES: Eduardo Franco, Ana Karina Prokopyshynm, Paulo Delgado

REAPN: Sónia Lima, Fátima Pinto

Partneri projektu MATES

Koordinátor: Intergenerational Valorisation and Active Development Association, Portugalsko

Teresa Almeida Pinto: vida@viver.org www.projectotio.net

Rääma Young People Union Youth, Estónka

Uudo Laane: info@noorusemaja.ee www.noorusemaja.ee

Union of Information & Telecommunication Scientists of Viotia, Grécko

Xenofon Strimpis: xxeno@inbox.com

CompaRes - International Society for Iberian-Slavonic Studies, Portugalsko

Eduardo Franco: compares.comparaes@gmail.com www.iberian-slavonic.org

Pridružení partneri

European Network AntiPoverty, Porto Affiliated, Portugalsko

Sónia Lima: porto@reapn.org www.reapn.org

Foundation Calouste Gulbenkian, Gulbenkian Human Development Programme, Portugalsko

Anabela Nunes Salgueiro: pgdh@gulbenkian.pt www.gulbenkian.pt

Projektbüro "Dialog der Generationen", Pfefferwerk Stadtkultur gGmbH, Nemecko

Volker Amrhein: dialog-der-generationen@pfefferwerk.de www.generationendialog.de

The Beth Johnson Foundation, VB

Alan Hatton-Yeo: generations@bjf.org.uk www.bjf.org.uk